

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

9^E JAARGANG

WOENSDAG 11 JUNI 1924

No. 441

INHOUD

	Biz.
DE IMMIGRATIEKWESTIE IN DE VEREENIGDE STATEN	
door G. J. W. Putman Cramer	514
Het Herstel van de malaise door J. van Dusseldorp Jr.	517
Overheidsbemoeïing door E. J. Tobi	518
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Vrede in den Steenkolenmijnbouw? door Dr. T. E. Gregory	520
AANTEKENINGEN:	
Crisis in de Amerikaanse Borduurindustrie door Mej. Dr. J. van Anrooy	521
Indexcijfers van groothandelsprijzen	522
BOEKAANKONDIGING:	
H. Parker Willis: The Federal Reserve System, bespr. door F. H. Repeluis	523
OVERZICHT VAN TIJDSCRIFTEN	524
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	525—532
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: Mr. G. W. J. Bruins.

Redacteur-Secretaris van het weekblad: D. J. Wansink.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.

Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.

11 JUNI 1924.

Eerst tegen het einde van deze berichtsperiode is er wat schot in de geldmarkt gekomen. De eerste dagen varieerde de notering voor wissels tusschen $3\frac{1}{4}$ en $3\frac{1}{2}$ pCt., zonder dat er echter iets van betekenis omging. Later werd er echter voor $3\frac{1}{2}$ pCt. en ook wel een enkele post voor $3\frac{1}{4}$ pCt. afgesloten. Ook call-geld was weder ruimer aangeboden.

Prolongatie-rente liep van $3\frac{1}{2}$ pCt. op $2\frac{1}{2}$ pCt. terug.

* *

De balans van De Nederlandsche Bank geeft deze week geen wijzigingen van groote betekenis te zien. De post binnenlandsche wissels blijkt met een kleine f 2,5 miljoen te zijn gestegen. Evenals de vorige

week is er ook ditmaal geen schatkistpapier rechtstreeks bij de bank ondergebracht. De effectenbeleggingen vertoonen een daling van f 19,3 miljoen, welke de stijging, die deze post in verband met de maandwisseling verleden week had aan te wijzen, weder geheel ongedaan maakt. De goederenbeleggingen daalden met f 2,2 miljoen.

Het renteloos voorschot aan het Rijk werd in de afgelopen week geheel afgelost. De Staat heeft thans zelfs weder een tegoed bij de bank ten bedrage van nagenoeg f 11,8 miljoen. De post papier op het buitenland vertoont een vermeerdering van f 1,7 miljoen; de diverse rekeningen onder het actief liepen van f 126,1 miljoen tot f 118,2 miljoen terug.

De biljettencirculatie daalde met f 18,4 miljoen. De rekening-courant saldi van anderen liepen met f 11,7 miljoen terug. Het beschikbaar metaalsaldo stelde zich f 3,5 miljoen hooger dan verleden week.

* *

De wisselmarkt was de afgelopen week weder ten prooi aan de vreemdste en onverwachtste schommelingen. Op het oogenblik zelf is het steeds zeer moeilijk daarvoor een oorzaak op te geven; natuurlijk blijven speculatie en politiek daarbij een voorname rol spelen.

Het Pond Sterling verbeterde in enkele dagen van 11,51½ tot 11,58 en liep toen weder op 11,51½ terug.

De haussiers en baassiers in Fransche francs blijven elkaar nog fel bekampen, wat de oorzaak was, dat de koers eenige malen tusschen pl.m. 13,30 en pl.m. 13,75 op en neder vloog. Ter beurze blijft men toch nog eerder flauw op het Fransche devies gestemd.

LONDEN, 10 JUNI 1924.

Bij het begin van deze week was de markt in het bezit gekomen van groote dividendbetalingen, en dienengevolge werden de bedragen, die de vorige week bij de Bank of England opgenomen waren, zonder eenige moeite terugbetaald. Kort credit was steeds aangeboden en daggeld kostte tusschen $1\frac{1}{4}$ en $2\frac{1}{4}$ pCt., terwijl op sommige dagen tegen sluitingsuur tegen 1 pCt. aangeboden werd. Vernieuwen van zevendaagsche leeningen kostte $2\frac{1}{2}$ pCt.

De discontomarkt was stil en de koersen vrijwel onveranderd. Er heerschte geringe vraag naar Juli Treasury Bills tegen $2\frac{7}{8}$ — $2\frac{15}{16}$ pCt.

2 mnds. prima bankaccept $2\frac{15}{16}$ pCt.; 3-mnds. idem 3 pCt.; 4-mnds. idem $3-\frac{1}{16}$ pCt.; 6-mnds. idem $3\frac{3}{16}-\frac{1}{4}$ pCt.

DE IMMIGRATIEKWESTIE IN DE VEREENIGDE STATEN.

"It is a sure mark of a low civilization, a low morality, to abuse or discriminate against or in any way humiliate such stranger who has come here lawfully and who is conducting himself properly. To remember this is incumbent on every American citizen, and it is, of course, peculiarly incumbent on every government official of the nation or of the several states".

THEODORE ROOSEVELT.

Onder betuigingen van de oprechtste vriendschap van de Vereenigde Staten voor Japan, heeft President Coolidge de nieuwe immigratiewetten geteekend, welke o.a. de clausule bevatten, dat — met enkele uitzonderingen — „no alien ineligible to citizenship shall be admitted to the United States". En daar, zooals verschillende rechterlijke beslissingen uitmaakt hebben, de Japanners niet vallen onder hen, die de wet beschouwt als „free white persons" en dus niet genaturaliseerd kunnen worden, is verdere immigratie der Japanners uitgesloten en het „Gentlemen's Agreement" afgelopen.

Niet alleen ten opzichte der Japanners zijn de nieuwe wetten nadeelig; de volken van Zuid-Oost Europa, de Italianen in het bijzonder en ook de Slavische volken worden daardoor getroffen, maar voor hen is de vorm niet zoo ruw, niet zoo beleedigend; zij worden naar den vorm gelijkgesteld met de andere volken. Voor Japan echter is de absolute uitsluiting *alleen gebaseerd op het rasverschil*, daarin schuilt de beteekenis. Want het maakt voor de kwestie der Japansche overbevolking niets uit, of de circa 250 Japanners, die jaarlijks nog in Amerika toegelaten zouden worden, wanneer Japan op gelijken voet als de overige zou zijn behandeld, thans thuis zullen moeten blijven. Zooals Hanihara het in zijn schrijven aan Staatssecretaris Hughes uitdrukte gaat het voor Japan niet om de feiten, maar om het beginsel. Of die enkele honderdtallen Japanners al dan niet in Amerika zullen toegelaten worden, doet er niet toe „so long as no question of national susceptibilities is involved". De belangrijke kwestie — zoo zegt Hanihara — is of Japan als natie al dan niet aanspraak heeft op denzelfden eerbied en achting als de andere landen.

„Met andere woorden de Japansche Regeering vraagt van de Regeering der Vereenigde Staten eenvoudig die zuivere welwillendheid, die gewoonlijk geschonken wordt door de eene natie aan het gevoel van eigenwaarde van de andere en die den grondslag vormt voor het vriendschappelijke internationale verkeer over de geheele wereld."

Sinds 1921, toen de quota-wet in werking trad, werden jaarlijks 3 pCt. immigranten toegelaten op basis van de in Amerika aanwezige bevolking in 1910; het totaal der toegelaten immigranten was daardoor 360.000.

De nieuwe wet bepaalt het quotum op 2 pCt., echter van de in 1890 aanwezige bevolking; het totaal aantal toe te laten landverhuizers wordt hierdoor teruggebracht tot 160.000. Met ingang van 1 Januari 1927 zal dit totaal beperkt worden tot 150.000. Het is echter niet de absolute vermindering, die het belangrijkste deel van deze wet vormt; in de bepaling, dat thans gerekend wordt met de in 1890 aanwezige bevolking, zit een bepaalde „discrimination" ten nadeele van de Zuid-Europeesche en Slavische volkeren.

Terwijl volgens de thans nog geldende wet 44 pCt. der landverhuizers behoorden tot de landen van Zuid- en Oost-Europa (Turkije en Palestina inbegrepen), kunnen na 1 Juli 1924 slechts pl.m. 15 pCt. der immigranten uit die landen afkomstig zijn. Voor Italië in het bijzonder is dit een harde slag. En de „Corriere d'Italia" heeft dan ook niet nagelaten de wet te betiteln als onrechtvaardig, eenzijdig en voordelig voor de Angelsaksers, Duitschers en Scandinaviërs.

Een feit is het, dat er na 1890 een groote wijziging gekomen is in de samenstelling der immigranten. Tot dien tijd behoorden zij, die zich in de nieuwe wereld gingen vestigen, meereendeels tot de Noord-Westelijke bevolking van Europa. Ieren, Duitschers, Engelschen en Scandinaviërs vormden het hoofdbestanddeel. En deze immigranten losten zich al zeer snel in de oudere bevolkingen op. Na die jaren kwam er een groote toeloop van Italianen, Polen, Grieken, Turken, Russen en van bewoners der Balkan-Statens, volken met voor een groot deel afwijkende zeden en gewoonten, die liefst hun eigen leven blijven leven, hun eigen taal blijven spreken, in en buiten de groote steden in kolonies samenhokken en niet of althans zeer moeilijk in de oude bevolking opgaan.

De groeiende tegenstand tegen deze kolonies, maar ook tegen deze Amerikanen, die in het algemeen met een veel lageren levensstandaard tevreden zijn, die moeilijk te organiseeren zijn in Labour-Unions, die, volgens de voorstanders der wet, het gemiddeld levenspeil eer naar beneden drukken dan opheffen, heeft terug doen gaan naar de samenstelling der bevolking, zooals die in 1890 was.

De eerste Japansche emigratie over den Pacific vond niet naar het vasteland van Amerika plaats, doch naar Hawaï; zij was niet het gevolg van een bepaalden drang naar verhuizing, maar vond haar oorzaak in het gebrek aan werkrachten op de suikerplantages dezer eilandengroep. De (voor het meereendeel Amerikaansche) eigenaren ervan zochten die krachten in Japan en daar ontstonden in de tachtiger jaren verschillende door de suikerplanters gesubsidieerde emigratiekantoren, welke contractarbeiders voor Honolulu leverden.

Bij de inlijving dezer eilanden in 1898 door Amerikanen kwam het systeem van contractarbeid te vervallen en het gevolg was, dat vele dezer arbeiders naar het vaste land van Amerika trokken, waar de loonen hooger waren. Want ook in Californië begon het gebrek aan arbeidskrachten zich te doen gevoelen. In 1882 was de Chineesche immigratie stopgezet door de „Exclusion-Act" en de vermindering der Chineesche arbeiders werd op de farms en ook bij de spoorwegen merkbaar. Toch waren er in 1890 nog slechts 2000 Japanners in de Vereenigde Staten. Sindsdien echter nam hun aantal gestadig toe. In 1900 bedroeg dit aantal pl.m. 24.000, waarvan 18.000 in Californië; in 1910 was het gestegen tot meer dan 70.000, waarvan bijna 58.000 in Californië. De Chineesche bevolking daarentegen nam af van 107.000 in 1890 tot 71.000 in 1910, van welk laatste aantal er 46.000 in Californië gevestigd waren.

Werden de Japansche immigranten in den beginne als welkome arbeidskrachten beschouwd, al spoedig werd het anders. Zij hadden ontegenzeggelijk een deel van den „ill-feeling" geërfd, die vóór dien tijd ten opzichte der Chineezers heerschte. Bovendien woedde ook in Californië de strijd tusschen arbeid en kapitaal. Met veel moeite was de georganiseerde arbeid er in geslaagd de Chineesche koelies uit Californië uit te sluiten, maar de vruchten van die moeilijk verkregen overwinning gingen gedeeltelijk verloren door de toestrooming der Japansche arbeiders, die door de werkgevers gebruikt werden om de arbeidersorganisaties te bestrijden. Het directe gevolg was, dat politieke propagandisten en een gedeelte der pers zich van de Japansche kwestie meester maakten.

Daarbij kwam de snelle economische ontwikkeling van vele der Japanners. Zuinig en bedachtzaam, werkte een gedeelte hunner zich al spoedig van landarbeider tot farmer op. In het bijzonder tot den tuinbouw voelden zij zich aangetrokken en, bij dien eigenaardigen, vele groote en kleine zorgen vereischenden bouw, werden zij duchtig geholpen door vrouw en kinderen. De teelt van tomaten, asperges, uien, selderij, bessen, enz. in Californië is thans bijna geheel in Japansche handen. In 1909 beheerden zij in Cali-

fornië 1816 farms met een oppervlakte van pl.m. 100.000 acres; in 1919 hadden zij reeds het beheer over 6000 farms met pl.m. 458.000 acres land.

De hier genoemde cijfers echter geven allicht een overdreven beeld van de positie der Japanners. Men moet die cijfers plaatsen naast de totaalcijfers om de werkelijke verhoudingen te onderkennen. En dan blijkt, dat in 1919 onder de totale bevolking van de Vereenigde Staten van 105,5 miljoen zielen zich slechts 150.000 Japanners bevonden ($\frac{1}{7}$ pCt.), terwijl onder de 3,4 miljoen inwoners van Californië 70.000 Japanners geteld werden (2 pCt.).

Volgens den State Board of Control bedroeg in 1920 de totale oppervlakte „farm”-land van Californië pl.m. 28.000.000 acres, waarvan de Japanners pl.m. 75.000 acres ($\frac{1}{4}$ pCt.) in eigendom en pl.m. 383.000 acres (1,7 pCt.) in huur (onder verschillende vormen) hadden. Van een Japansche invasie kan dus nog moeilijk gesproken worden en ook de vrees, dat de Japanners de blanke bevolking zouden verdringen, mist allen grond.

Dit neemt niet weg, dat de klachten tegen hen steeds aangroeyden en dat werkelijke en fictieve grieven breed werden uitgesponnen. Een deel der dagbladen leende zich daartoe maar al te gaarne en tegenpraak van Japansche zijde werd niet opgenomen.

Zoo werd den Japanschen arbeiders verweten, dat zij tegen lagere loonen werkten dan de blanken, maar een speciaal rapport aangaande dit punt van den chef der statistiek in Californië wees aan, dat de loonen der Japansche farmarbeiders gemiddeld hooger waren dan die der blanke arbeiders. In 1919, toen alle loonen zeer waren gestegen, verdienden de Japansche arbeiders $4\frac{1}{2}$ à \$ 5 per dag zonder kost, de blanken $3\frac{1}{2}$ à \$ 4. Daardoor ontstond de merkwaardige toestand, dat vele Japansche farmers blanke werkkrachten prefereerden boven hun eigen landgenooten. Men verwijt den farmers zelf, dat zij langer werken, dat zij ook op Zondag werken, dat hun kinderen meewerken, feiten, die niet ontkend kunnen worden, maar die alle teruggebracht moeten worden tot de werkelijke kern der kwestie, tot het feit, dat de Japanners geheel „unassimilable” zijn. De Japanner voelt fundamenteel nationalistisch; tusschen zijn zeden en gewoonten en die der Westerlingen bestaat een niet te overbruggen kloof; hij voelt zich bij en met Westerlingen niet op zijn gemak en heeft daarom, méér nog dan andere immigranten, de neiging om in kolonies, althans in groepen, samen te leven. En dat alles wordt uiteraard eer bevorderd dan tegengegaan door de min of meer vijandige omgeving, waarin hij zich steeds beweegt.

Volgens de Amerikaansche wet zijn alle personen, geboren in de Vereenigde Staten, en onderworpen aan de jurisdictie ervan, Amerikaansch burger. De kinderen der Japanners zijn dus Amerikaan. Maar volgens de Japansche wet zijn de kinderen, geboren uit Japanners in den vreemde, Japansch onderdaan. Deze kwestie van dubbele nationaliteit, die trouwens door de in beginsel ongelijke wetgeving in verschillende landen, veel voorkomt, en tijdens den laatsten oorlog herhaaldelijk tot vreemde toestanden aanleiding gaf, werd ook tegen hen aangevoerd. Op verzoek der Japansche vereenigingen in West-Amerika kwam de Japansche Regeering in zooverre hieraan tegemoet, dat zij een wetwijziging maakte, volgens welke een Japanner, die door zijn geboorte vreemd onderdaan is geworden, indien hij in het vreemde land woont, vóór zijn 17de jaar afstand kan doen van de Japansche nationaliteit.

De moeilijkheden, den Japanners in den weg gelegd, begonnen reeds in 1906, kort na de aardbeving die San-Francisco teisterde, toen de Board of Education dier stad (welke toen een Labour-Administration had) een besluit nam, waarbij de Japansche kinderen verbannen werden van de openbare scholen om in bijzondere scholen te worden ondergebracht. Deze maatregel, die in strijd was met het handelsverdrag

tusschen beide landen, werd door de Japanners als een smadelijke achteruitzetting gevoeld. Door de bemoeiingen van President Roosevelt werden de daaruit ontstane moeilijkheden door een compromis opgelost.

De anti-Japansche actie echter, gebruikt als politieke leus, ondersteund en gepropageerd door allerlei „Leagues” (Californian Anti-Oriental League, Japanese Exclusion League, enz.) en door een gedeelte der pers, vooral in San Francisco en Los Angeles, gepaard aan de groote toename der Japansche immigranten — vooral afkomstig van Hawai — in de jaren 1900 tot 1907, leidden in laatstgenoemd jaar tot het z.g. „Gentlemen's Agreement”. Deze overeenkomst die nooit den vorm van een tractaat heeft gehad was het resultaat van een wisseling van verschillende nota's tusschen het State-Department en den Japanschen ambassadeur. Daarbij stemt Japan, uit eigen beweging, er in toe de emigratie van nieuwe arbeiders naar Amerika stop te zetten en eveneens naar de aangrenzende landen als Mexico en Canada, door voor deze klasse van emigranten geen paspoort meer af te geven. Een uitzondering werd o.a. gemaakt voor hen, die vroeger in Amerika gewoond hadden en terugkeerden binnen 18 maanden na hun vertrek en voor de familieleden, vrouwen en kinderen, der in Amerika wonende arbeiders. De toelating van immigranten — geen arbeiders — zooals kooplieden, studenten, financiers, enz. bleef vrij.

Het is van Amerikaansche zijde dikwijls beweerd, dat de Japansche Regeering zich niet aan deze overeenkomst hield. Uiteraard is de lijn tusschen „laborer” en „non-laborer” niet altijd even scherp te trekken; daarover kan verschil van meening bestaan, maar er zijn vele onverdachte Amerikaansche getuigenissen¹⁾ die toegeven, dat Japan de bepalingen van het Agreement getrouw heeft in acht genomen.

Volgens de officieele statistieken, waarop ook Hanihara zich in zijn schrijven aan Hughes beroept, kwamen van 1908 tot 1923 in Amerika aan 120.317 Japanners, terwijl er 111.636 vertrokken. Het totale overschot in 14 jaren bedroeg dus 8681 of gemiddeld per jaar 578.

Toch bleek meer en meer, dat het Agreement niet bracht wat men er van gehoopt had en waarvoor het, ook naar President Roosevelt's uitlegging, in het leven was geroepen, namelijk een vermindering in de toename van het aantal „unassimilable” Japanners. Naast het feit, dat een zeker aantal — al kan dit niet groot geweest zijn — vooral over de grens van Mexico, op onwettige wijze Californië binnenkam, verwekte het relatief hooge geboortecijfer der Japansche immigranten groote ongerustheid. Terwijl het gemiddelde geboortecijfer voor geheel Californië over de laatste 10 jaar 2,53 pCt. bedroeg, was het geboortecijfer der Japanners sinds het jaar 1915 voortdurend boven de 7 pCt. en naderde in 1917 zelfs 8 pCt.

Nu zijn daarvoor wel verschillende plausible verklaringen te vinden, o.a. in de omstandigheid, dat de Japansche immigratie jong is en dat dientengevolge ongeveer twee derde der immigranten in de kracht van hun leven zijn, maar het is een feit, dat deze cijfers prachtig propagandamateriaal vormen — vooral wanneer men de eveneens verhoogde sterftcijfers weglaat — en dat zij niet geschikt zijn om een groeiende ongerustheid te temperen.

Nauw hiermede samen hangt de kwestie der z.g. „picture-brides”, welke brides een Japansche editie van onze handschoentjes zijn. Op verzoek van den naar Amerika geëmigreerden Japanner, werd, volgens Japansche gewoonte, door diens familie naar een geschikte vrouw omgekeken. Dikwijls na wis-

¹⁾ „The Commercial and Financial Chronicle” van 19 April jl. zegt o.a. „There has never been any serious reason since that time to doubt the entire good faith of the Japanese Government in observing the so-called „Gentlemen's Agreement”.

seling van fotografieën heeft de voltrekking van het huwelijk met den handschoen in Japan plaats, waarna de jonggehuwde naar haar nieuwe land trekt. Volgens de officieele statistieken kwamen van 1912 tot 1920 meer dan 7000 dezer „picture-brides” in de Vereenigde Staten; volgens de anti-Japansche propagandisten was dit cijfer belangrijk hooger. Met goedvinden, zelfs op aandringen der „Japanese Association of America” te San Francisco, gaf de Japansche Regeering daarop na 1 Maart 1920 geen paspoorten voor deze „picture-brides” meer uit.

In 1913 vaardigde Californië, ondanks groote oppositie van een gedeelte der bevolking, de „anti-alielandownership-law” uit, welke — vrijwel uitsluitend tegen de Japanners gericht — aan iedereen „not eligible to citizenship” verbodt vaste goederen te koopen, te bezitten of te verkoopen, terwijl de termijn, waarvoor zij grond voor landbouwdoeleinden konden huren, tot drie jaar beperkt werd. Japan protesteerde zonder succes tegen deze wet; President Wilson verklaarde zich niet bij machte om in de locale wetgeving in te grijpen. Het practische resultaat van de wet was evenwel gering; de Japanners kochten en huurden land op naam van hun kinderen, die Amerikaansche burgers waren of zij vormden vennootschappen, waarin Amerikanen het grootste aandeel hadden.

Maar de anti-Japansche propaganda, meer en meer geleid door een groep politici, zat niet stil; de immigratie-kwestie werd hoe langer hoe meer een verkiezingsleuze, de Hearst-pers was in volle actie en verspreide bijna dagelijks de meest tendentieuze berichten. „The native sons and daughters of the Golden West”, maar vooral de ex-soldaten verzameld in het „American Legion” deden aan deze politieke propaganda lustig mede en in 1920, tegelijk met de verkiezingen, liet het Gouvernement van Californië stemmen over een nieuwe landwet, die de gebreken van de oude moest opheffen en die met groote meerderheid werd aangenomen.

Het verschil tusschen deze wet en de voorgaande is, dat thans den Japanners (aliens not eligible etc.) verboden werd bouwland te koopen, ook op naam van hun kinderen of door middel van vennootschappen, terwijl tevens het huren er van, dat in de vorige wet voor een maximum termijn van drie jaar was toegestaan, bij deze wet werd verboden. In Mei 1922 besliste het Hof van Appèl, dat die wet geen inbreuk maakte op de tractaten tusschen de Vereenigde Staten en Japan gesloten. Toch bereikte ook deze wet het doel niet. De Kamer van Koophandel te San-Francisco, die tegen de invoering ervan was, schreef in haar advies:

„The clause denying the right to lease agricultural lands is ineffective in operation. It may prove irritating to the Japanese people, but it will not prevent them from occupying lands for agricultural purposes under cropping contracts for personal services, which cannot be legally prohibited to any class of aliens.”

En Californië heeft, zooals prof. Iyenaga, van de University in Chicago in zijn bekend werk⁴⁾ omtrent het immigratieprobleem zegt, „geen gebrek aan advocaten, die vindingrijk en bereid genoeg zijn om den Japanners den technischen weg te wijzen om aan deze wet te ontsnappen.”

Zooals uit het bovenstaande blijkt, staat de zoo plotseling acuut geworden kwestie der Japansche immigratie in de Vereenigde Staten slechts in een zeer los verband met het groote probleem der Japansche overbevolking. Sinds jaren heeft Japan ingezien, dat het nooit voor een belangrijk deel daarvan een débouché zou vinden in de Vereenigde Staten. Met het „Gentlemen's Agreement” en met de verbeteringen, die het daarin in den loop der jaren bracht, heeft de Japansche Regeering steeds haar goeden wil getoond

⁴⁾ Japan and the Californian Problem by T. Iyenaga Ph. D. and Kenoske Sato, M. A. G. P. Putnam's Sons. New York.

om moeilijkheden te vermijden, mits de uiterlijkheden gespaard bleven, mits het Japansche volk voor het oog der wereld op dezelfde lijn gesteld werd als de blanke rassen. De meest vooraanstaande Japanners in Amerika bepleitten zelfs een wijziging van het Agreement, waardoor elke toevloeiing van nieuwe immigranten zou eindigen, opdat de vrees in Californië zou verdwijnen en daardoor de toestand van de reeds aanwezige Japanners op billijke wijze geregeld zou kunnen worden. Japan was bereid afstand te doen van verdere emigratie; ook de brief van Hanihara aan Hughes laat duidelijk blijken, dat de Japansche Regeering tegen een uitbreiding van het Agreement in dien geest geen bezwaren zou maken.

Niettemin ontwierp de immigratie-commissie van Senaat en het House of Representatives een wet, die rechtstreeks tegen het verdrag van 1911 indruischte en ondanks het ernstige protest van Hughes namen beide Huizen, nog aangezet door een wellicht minder gelukkige uitdrukking in Hanihara's schrijven, haar met groote meerderheid aan. Daarmede is Japan in zijn gevoeligste plek getroffen.

In 1919, bij de onderhandelingen over het Volkenbondsverdrag, stelde Japan de kwestie van de gelijkheid der rassen.

Het amendement van Baron Makino luidde:

„L'égalité des Nations étant un principe fondamental de la Société des Nations, les Hautes Parties Contractantes conviennent d'accorder, aussitôt que possible, à tous les nationaux étrangers des Etats membres de la Société un traitement égal et juste, sous tous les rapports, sans faire entre eux aucune distinction, soit en droit, soit en fait, en raison de leurs races ou de leur nationalité.”

Het werd, zooals te begrijpen valt, niet aangenomen, want het zou de moeilijkste en meest delicate kwesties op het tapijt hebben gebracht. Maar het bleef bij de verdere onderhandelingen een machtig wapen in de handen van Japan, te machtig voor Wilson, die, ten einde zijn Volkenbond niet in gevaar te brengen, toegaf aan de eischen van Japan ten opzichte van Kiautchau en Shantung.

Ook ter gelegenheid van de Washingtonsche Conferentie trachtte Japan deze doornige kwestie weder naar voren te brengen. In haar antwoord op de uitnodiging tot bijwoning dier Conferentie, welke uitnodiging vergezeld ging van een agenda der te behandelen punten, deelde de Japansche Regeering mede, dat zij met die agenda accoord ging, doch voornemens was ook het beginsel der rassengelijkheid, alsmede de vraagstukken met betrekking tot de Amerikaansche kusten, Mexico en Australië, aan de Conferentie voor te leggen. Maar het Amerikaansche programma der Conferentie bevatte reeds zoovele netelige kwesties, de onderhandelingen over de „Far Eastern Questions” waren zoo moeilijk en tijdrovend, dat over de door Japan genoemde punten zelfs niet gesproken werd. Zoo werd tot nu toe, ook internationaal, deze kwestie angstvallig vermeden.

Thans is zij plotseling op de spits gedreven. Reeds komen de eerste berichten over de algemeene verontwaardiging van het Japansche volk. De Japansche protestnota schijnt niet alleen een protest te bevatten, maar ook een bepaald verzoek om de uitzonderingsbepalingen te schrappen. Wat zal het gevolg zijn van de zeker te verwachten weigering der Amerikaansche Regeering om aan dat verzoek te voldoen? Want een weigering zal het moeten zijn, al is zij in den hoffelijksten vorm gekleed. Dat het tot een oorlog zal leiden, is op het oogenblik zeer onwaarschijnlijk, daarvoor is de positie van Japan te ongunstig, al kan het zich bijna zonder slag of stoot meester maken van de Philippijnen. Zulk een oorlog toch zou een uitputtingsoorlog zijn, omdat de tegenstanders zijn als twee strijders, wier zwaarden tekort zijn om elkander doodelijk te treffen, en in zulk een uitputtingsoorlog zou Japan het moeten afleggen. Dan zal het Japansche volk dit onrecht, die hem moedwillig en noodeloos aangedane belediging verkroppen, tot de

tijd aanbreekt waarop de omstandigheden het gunstiger zijn. En zal het zich dan nog gebonden voelen door het Four Power Treaty of zal met deze ondoordachte daad al het werk van Washington ongedaan gemaakt worden?

En welke maatregelen zullen de verschillende Westelijke Staten, aangemoedigd door deze Exclusion-Act thans tegenover Japanners nemen? Zal het hun verboden blijven land te bezitten om te huren, of zullen nog draconischer maatregelen getroffen worden, waardoor hun verblijf in Amerika vrijwel onmogelijk wordt gemaakt? De geheele Amerikaansche staatsinrichting, de groote wetgevende bevoegdheden der verschillende staten, de geringe macht van het centrale gezag, kunnen oorzaak zijn, dat het conflict elk oogenblik zijn scherpsten vorm aanneemt, ten slotte wellicht zoo scherp, dat een oorlog niet te vermijden is.

Het is een moeilijke tijd voor pacifisten en zij, die meenden, dat de onweerswolken, die zich telkens weder samenpakten boven den Pacific, thans voor geruimen tijd verdreven waren, konden wel eens bedrogen uitkomen. Want de politiek der volkeren wordt voor een groot deel beheerscht door het sentiment en de Japanners zijn een „sentimental” volk en op geen enkel punt zóó gevoelig als op dat van „discrimination”.

G. J. W. PUTMAN CRAMER.

HET HERSTEL VAN DE MALAISE.

De heer J. van Dusseldorp te 's-Gravenhage schrijft ons:

Januari 1922 trachtte ik in No. 315 van dit tijdschrift in een artikel getiteld „Dumping” aan te toonen:

dat dumping is in het belang zoowel van producent als van consument, mits de concurrentie op de aangegeven gelijke basis van mededinging geschiedt;

dat loonen en prijzen in de valuta-arme landen er slechts langzaam in slagen zich aan de buitenlandsche aan te passen; dat hoewel een streven tot aequivalering bestaat, het niet waarschijnlijk is, dat deze in de eerste tien of misschien meer jaren tot stand zal komen;

dat de invoer uit valuta-arme landen van producten, wanneer deze ten onzent niet, of niet in voor het verbruik voldoende hoeveelheid, kunnen worden voortgebracht, een voordeel is; doch dat die invoer nadeelig kan zijn, wanneer die producten in concurrentie treden met de Nederlandsche voortbrenging en die stil zetten;

dat daarom van fabrikaten, die in normale tijden ten onzent tot concurrerenden prijs kunnen worden voortgebracht een recht moet worden gegeven ongeveer het gemiddelde bedragende van wat de andere landen heffen, opdat de stroom van die producten zich meer geleidelijk over alle landen verdeele;

dat het op den weg onzer Regeering zou liggen bij den Volkenbond, zoodra het tijdstip gunstig is, een voorstel aanhangig te maken om internationaal de invoerrechten telken jare met een zeker percentage te verminderen, waardoor na eenige jaren vrijhandel bereikt zou zijn.

Inmiddels zijn ruim twee jaren voorbij gegaan en is geen verbetering van beteekenis ingetreden. Wel is door de bezetting en door de politieke en financieele verwarring de Duitsche mededinging tijdelijk verminderd en treedt thans o.a. de Belgische en Fransche mededinging meer op den voorgrond, doch zoodra Duitschland tot rust komt en de op te leggen oorlogsschuld zal moeten afbetalen, zal het dit slechts kunnen doen door de levering, jaren lang, van goederen en diensten, die vooral in concurrentie zullen treden met de Nederlandsche voortbrenging, omdat:

- 1e Nederland aan Duitschland grenst;
- 2e Nederland lager rechten heft dan andere landen;
- 3e bij de leiding onzer handelspolitiek weinig of geen onderscheid wordt gemaakt tusschen artikelen

die wij niet en die wij wel kunnen voortbrengen; een fout des te grooter, omdat deze laatste artikelen veelal ook in de andere beschaafde staten van het continent kunnen worden voortgebracht en daarom in die staten door hooge rechten worden geweerd. De invoer ervan geeft bij concurrerenden prijs geen besparing van productiemoeite¹⁾, dikwijls vrachtverspilling. Groningers rijden op Burgers-rijwielen en inwoners van Deventer op Fongers-fietsen; inwoners van Weesp eten Fransche, Duitsche, Zwitsersche en Italiaansche chocolade en te Parijs eet men Van Houten's cacao.

Bij het treffen van rechten moet het criterium zijn: kan het artikel binnenslands in voor het verbruik voldoende hoeveelheid tot concurrerenden prijs worden voortgebracht? Zoo ja, en dit is met vele fabrikaten het geval, dan wordt de prijs door de heffing van het invoerrecht lager. Kan het echter niet of slechts in voor het gebruik onvoldoende hoeveelheid binnenslands worden voortgebracht (petroleum, thee, koffie, tabak, graan, steenkolen) dan wordt de prijs verhoogd met het bedrag van het invoerrecht.²⁾

Ik heb nu getracht door het stellen van een concreet voorbeeld vast te stellen, welke gevolgen een invoerrecht op fabrikaten, die in betrekkelijk onbeperkte hoeveelheid binnenslands kunnen worden voortgebracht, voor de voortbrenging en voor de verbruikers heeft.

Bij elk bedrijf zijn de door mij geraamde cijfers verschillend, doch ik heb geen reden om te meenen, dat zij als ongeveer gemiddelden verwerpelijk zouden zijn. Mocht men, al naar het bedrijf dat men beschouwt, het eene cijfer wat lager, het andere wat hooger willen stellen, aan het betoog zelf doet dat weinig af.

Ik hoop, dat opbouwende kritiek (lieft met cijfers, in elk geval met vaststaande feiten) moge voeren tot de oplossing van een vraagstuk, dat zoo innig verband houdt met onze bedreigde volkswelvaart en onze geschokte rijks- en gemeentefinanciën.

Het concrete voorbeeld is het volgende:

In een land, waar veel werkloosheid heerscht en waar een tak van industrie gedeeltelijk is stil gezet door weringsmaatregelen in het buitenland en/of door invoer van buitenlandsche producten, welke ook binnenslands tot concurrerenden prijs kunnen worden voortgebracht, worden jaarlijks gemaakt 100.000 stuks van een artikel à *f* 100 per stuk en worden 100.000 stuks à *f* 100 ingevoerd.

Nu gaat het land op dat artikel 10 pCt. invoerrecht heffen.

Terecht zegt Mr. Pierson in zijn leerboek (2e deel 1e stuk 1897): „Het buitenlandsche recht zal in den „regel niet zoo zwaar zijn, dat al onze uitvoer onmogelijk wordt, maar zal slechts in die mate op „onze goederen drukken, dat wij ons met lagere prijzen moeten tevreden stellen en slechts geringere „hoeveelheden kunnen plaatsen”. Dit geldt ook voor het buitenland, dat bij ons invoert.

Stel dus het buitenland vermindert zijn prijs met *f*, 5 om althans voor een deel (neem aan voor de helft) zijn clientèle te behouden, dan vermindert de invoer dus tot 50.000 stuks à *f* 95; met inbegrip van 10 pCt. invoerrecht (dat in de schatkist vloeit) aldus den verbruiker *f* 104,50 per stuk kostende.

Tegelijkertijd neemt de binnenlandsche productie

¹⁾ Uitvoerig is dit vraagstuk door mij behandeld in de in 1904 uitgebrachte praeadviezen voor de Vereeniging voor de Staathuishoudkunde en de Statistiek, bladzijden 146 tot 157 Hoofdstuk III „Invoer heeft niet altijd tot oorzaak besparing van productiemoeite.”

²⁾ Ook wat betreft den invloed van een recht op den prijs van een artikel meen ik ter beperking te moeten verwijzen naar de praeadviezen 1904 bldz. 158—171. In den buitengewoon abnormalen tijd, waarin wij thans leven, zal men bij het vormen van zijn oordeel ook met den toestand, zooals die in normale omstandigheden zou zijn, rekening moeten houden.

met de 50.000 stuks, die minder worden ingevoerd, toe.

Stel verder, dat het binnenlandsche product à f 100 bestond in de niet volop werkende industrie bij vervaardiging van 100.000 stuks uit:

Grondstof, hulpstof enz. uit het		dus 100.000 stuks
buitenland.....	f 38,50	f 3.850.000
vaste kosten, onafhankelijk van		
den omzet	„ 20,—	„ 2.000.000
facultatieve kosten evenredig		
met de geproduceerde hoe-		
veelheid, waarvan 85 pCt.		
loon, salaris enz. en 15 pCt.		
uit het buitenland (bijv.		
steenkolen)	„ 40,—	„ 4.000.000
netto winst	„ 1,50	„ 150.000
Kostprijs.....	f 100,—	f 10.000.000

Bij viermaligen kapitaalomzet per jaar is dus de winst alsdan $4 \times 1\frac{1}{2} = 6$ pCt. 's jaars.

Bij de productie van 150.000 stuks (een productie van meer normalen omvang) worden de kosten van die 150.000 stuks:

Grondstof, enz.....	f 38,50 × 150.000	f 5.775.000
vaste kosten, onver-		
anderd	„ 2.000.000	
facultatieve kosten „	40,— × 150.000	„ 6.000.000
netto winst	„ 1,50 × 150.000	„ 225.000
		f 14.000.000

De kostprijs per stuk is dan $\frac{14.000.000}{150.000} = f 93,33$.

De winst is dan $1\frac{1}{2}$ maal zoo groot of plm. 9 pCt., een, ook volgens onze „Jaarcijfers”, normaal jaarlijks winstgemiddelde.

De meening, dat de prijs van het binnenlandsche artikel zou worden verhoogd met het invoerrecht is daarom reeds ongerijmd, omdat die industrie dan zou verdienen f 110,— — f 93,33 = f 16,67 per stuk, makende op 150.000 stuks f 2.500.000 per jaar, dat is juist 100 pCt. 's jaars, dus met de gecalculerde 9 pCt. in totaal 109 pCt. netto winst 's jaars! ¹⁾

De binnenlandsche verbruiker betaalde vroeger:

200.000 stuks à f 100,—	f 20.000.000
en nu:	
50.000 ingevoerde à f 104,50	f 5.225.000
150.000 binnenl. .. à „ 93,33	„ 14.000.000
	„ 19.225.000

De verbruikers betalen dus minder	f 775.000
De staat ontvangt aan invoerrecht	„ 475.000
De industrie verdient meer	„ 100.000
Aan loon, salaris, enz. wordt meer ver-	
diend 85 pCt. van de meer uitbetaalde	
facultatieve kosten, zijnde f 2.000.000	
(6—4 miljoen)	„ 1.700.000

Totale vermeerderde koopkracht .....

Hierbij komen de groote voordeelen van het besteden dezer f 3.050.000, zooals die zich zullen openbaren in kapitaalvorming, vraag naar binnenlandsche producten, invoer van buitenlandsche producten als thee, koffie, zuidvruchten, benevens de algemeene verlaging der productiekosten door de belastingverlaging als gevolg van de ontvangen f 475.000 invoerrecht.

Buiten beschouwing wordt dan nog gelaten de vermeerdering van in- en uitvoer en van de geheele handelsbeweging, die het gevolg is van den grooteren export, mogelijk geworden door het dalen van den kostprijs van f 100 op f 93,33, alle welke heilzame

¹⁾ Competition being always free among the home producers, the exclusion of any particular variety of foreign manufactured goods cannot elevate the profits of those who produce similar articles at home above the common level, and merely attracts as much additional capital to the particular business as may be required to furnish an adequate supply of goods. Adam Smith, Wealth of Nations, Book IV, Chap II noot J. R. McCulloch. Vele industrieelen zijn daarom tegen invoerrechten op hun artikel.

gevolgen zich in ons land in zoo sterke mate afteekenden, nadat in 1895 de invoerrechten op fabrikaten door de scherpere heffing der wet Sprenger van Eyck met minstens 50 pCt. gemiddeld verhoogd waren.

Daartegenover moet worden toegegeven dat, wanneer het buitenland langdurig tot aanzienlijk lageren prijs zou kunnen blijven aanbieden, er inderdaad besparing van productiemoeite zou kunnen zijn, doch deze berust dan op een abnormale basis en is niet waard, dat men er een normale industrie voor laat stil zetten. Het voordeel daarvan, in cijfers gebracht, zal in het niet zinken bij het bovengenoemde cijfer van f 3.050.000, hetwelk, om met de prijsbesparing vergelijkbaar te zijn, zou moeten worden verhoogd met de directe en indirecte schade door de algeheele stopzetting der industrie veroorzaakt. Tot welk groot schadecijfer men dan komt is uit het voorbeeld af te leiden.

Bovendien moet men de voordeelen van die valuta-kopen niet te hoog aanslaan, omdat organisaties van de buitenlandsche industrieelen of de buitenlandsche overheden er vermoedelijk meer en meer toe zullen overgaan de landen te laten betalen naar hun valuta, een verschijnsel dat zich reeds voordeed en voordoet. In dat geval drukt het invoerrecht geheel op het buitenland. Inderdaad, de tegenwoordige toestanden zijn zeer ingewikkeld, zoodat handelspolitieke regelen, die gelden bij internationaal vrij verkeer, niet gelden in dezen chaos. Zij moeten rekening houden met, gegrond zijn op dien chaos.

Een bezwaar van velen is, dat de loonen moeten dalen en dat invoerrechten die daling zullen tegenhouden. De loonen moeten echter niet dalen doordat men de voortbrenging in die mate stil laat zetten, dat een steeds grooter wordend aantal werklozen de overheidskassen zoodanig uitput, dat aan hun groeiend aantal geen ondersteuning meer kan worden gegeven en zij tenslotte tot lager loon zullen moeten werken dan in het buitenland, dat zijn arbeidsveld in stand hield.

Loonsverlaging moet komen doordat de overheid ophoudt loonen en salarissen kunstmatig hoog te houden, door vrijlating van den meerderjarigen werkmans als in 1914, door zooveel mogelijk door te voeren: opheffing van overheidsbemoeiing en herstel van de sedert den oorlog op allerlei gebied buiten werking gestelde wet van vraag en aanbod.

Verkeerde democratie is een hoofdoorzaak van de malaise in ons land en in Europa. Met verkeerde democratie bedoel ik nog niet het bevoordeelen van de eene groep ten koste van de andere, hoewel men uit den aard der zaak daarmee te ver kan gaan, maar met verkeerde democratie bedoel ik het bevoordeelen van één groep ten koste van de nationale voortbrenging, van de nationale welvaart. Verkeerde democratie verkleint datgene, wat, ter verdeling onder alle groepen, aanwezig is, en verkleint daardoor ieders deel.

Loonsverlaging via algemeene verarming is een slechte oplossing.

Loonsverlaging gepaard gaande met instandhouding, resp. uitbreiding van het nationaal arbeidsveld kan, zooals ik in de voorlaatste vergadering der Vereeniging voor de Staathuishoudkunde en de Statistiek vermeen te hebben aangetoond, in het belang zijn zelfs van hen wier loon verlaagd wordt.

J. VAN DUSSELDORP.

OVERHEIDSBEMOEIING.

De strijd tegen de overheid als handelaar is bekend, verwezen wordt bijv. naar de gemeente Amsterdam, die als grossier en détaillist tegelijk optreedt in electro-technische artikelen, veelal tegen prijzen, welke voor de betrokken particuliere ondernemers destructief zijn. Minder bekendheid geniet waarschijnlijk het feit, dat oock het Rijk zich beweegt op een terrein, dat door particuliere firma's meer dan voldoende

bestreken wordt en bij de bezuiniging, welke in de naaste toekomst toch zeker zal moeten plaats vinden, zal het gewenscht zijn dit punt onder het oog te zien, want bij dezen tak van dienst wordt heel wat overbodig werk gedaan.

Bedoeld wordt de Rijksnijverheidsdienst. Bij Kon. Besluit van 19 Augustus 1913 werd, ingaande 1 October van dat jaar, het Rijksnijverheidslaboratorium in werking gesteld, van welken datum af de dienst als ingesteld kan worden beschouwd.

Het doel van dezen dienst is drieledig. Allereerst wordt opgegeven: bevordering der nijverheid. Het spreekt vanzelf, dat dit begrip zeer ruim is, en het is misschien beter alvorens hierop nader in te gaan, eerst de andere punten aan een beschouwing te onderwerpen. In de tweede plaats wordt genoemd: Voorlichting bij oprichting, uitbreiding en reorganisatie van ondernemingen, adviezen op werktuigkundig, electrotechnisch en chemisch gebied, en ten derde onderzoek en demonstratie van werktuigen, toestellen, werkwijzen, recepten en nieuwe vindingen. De dienst beschikt voor de uitoefening van dit programma over een drietal nijverheidsconsulenten, gevestigd te Tilburg, Deventer en 's-Gravenhage, alsmede over een nijverheidslaboratorium te Delft.

Bezien wij dus eerst het tweede punt nader. Bij het lezen der omschrijving zou men wanen het brievenhoofd van een adviseerend ingenieur voor zich te hebben. Immers woord voor woord wordt hier als doel genoemd datgene, waarmede niet alleen de vele raadgevende ingenieurs hier te lande zich speciaal bezighouden, maar tevens iets, wat elke groote firma die technische agenturen heeft, eveneens doet, en waarschijnlijk beter. Immers de genoemde particulieren zijn ieder op hun terrein specialist, en men denke niet gering over de uitgebreidheid van de taak die de Rijksnijverheidsdienst zich hier zelf stelt. Bij den huidige stand der techniek zou, wil men door één bureau alle genoemde doeleinden goed doen verwezenlijken, een heele staf noodig zijn, en dien bezit de dienst niet. Er mag dus wel worden geconcludeerd, dat men bij den particulier beter kan worden geholpen dan door den dienst. Aardig wordt dit geïllustreerd door het feit, dat iemand van het bureau van een der Nijverheidsconsulenten zich nog niet lang geleden tot een der groote technische agentuurszaken wendde met het verzoek, of men hem daar niet wat catalogi over pompen kon verstrekken. Er kwamen zooveel aanvragen voor pompen binnen, en men wist er geen goed adres voor. . . . Indien men nu vanwege den dienst voor een zoo eenvoudige en bekend artikel als pompen al een dergelijke vraag stelt, liggen de conclusies ten opzichte van meer gecompliceerde gevallen voor de hand.

Welk nut heeft het nu, dat het Rijk zich gaat begeven op een door particulieren beter beheerscht terrein? Misschien zal men zeggen: onpartijdige voorlichting. In den regel kan men aannemen, dat de doorsnee-fabrikant iets wat voor zijn bedrijf noodig is, jaarlijk niet bij één firma aanvraagt, doch steeds bij meerdere, en door de verschillende ingekomen aanbiedingen te vergelijken, en zich van elke de voordeelen mondeling te doen toelichten, kan hij een overzicht krijgen van het modernste wat er op dat gebied te krijgen is. Men kan zelfs zonder overdrijving beweren, dat van dit laatste vaak misbruik gemaakt wordt.

De particuliere firma zal, vooral in deze tijden, gaarne een harer ingenieurs beschikbaar stellen om met den aanvragenden fabrikant besprekingen te houden en indien deze laatste zich nu van verschillende zijden op die wijze doet voorlichten, heeft hij uit al deze gratis verstrekte adviezen en plannen maar het beste te kiezen of een combinatie van het beste uit de verschillende ontwerpen, die de aangevraagde firma's zondere eenige vergoeding voor hem vervaardigen. Hoeveel arbeid er op die wijze niet gedaan wordt,

waarvan alleen de aanvrager profiteert, is zelfs niet bij benadering te schatten. Wil ten slotte de fabrikant toch nog een onpartijdig oordeel, dan zijn juist daarvoor de raadgevende ingenieurs en het is niet in te zien waarom het Rijk op dit gebied als concurrent moet optreden, waar bovendien de dienst nooit zoo op de velerlei zich voordoende vraagstukken gespecialiseerd kan zijn als de particulier. En het is nu juist de concurrentie, die zoowel particuliere firma's en vooral raadgevende ingenieurs dwingt, om op de hoogte van hun tijd en de nieuwste veranderingen der techniek te blijven, en diezelfde concurrentie doet hen automatisch het beste en modernste naar voren brengen. Over de onpartijdigheid der adviezen van dien kant behoeft men zich dan ook geen zorg te maken en ten slotte kan de fabrikant zelf in den regel zeer wel beoordeelen wat voor zijn bedrijf past.

Misschien zal het nut van den dienst worden verdedigd op grond van het feit dat, mogen de grootere ondernemingen dan al geen voorlichting behoeven, zulks zeker gewenscht is ten opzichte van de kleinere, wien anders de een of andere installatie of het een of andere werktuig wordt opgedrongen door een particuliere firma. Ongemerkt stuiten wij hier tevens op het eerste punt, dat als doel van den Rijksnijverheidsdienst aangegeven wordt: de bevordering der nijverheid. Een verdediging van den dienst op dezen grond is evenwel economisch niet gezond.

Wie het uit de practijk bekend is, hoe tijdens en na den oorlog er maar op los gefabriceerd is door totaal ondeskundigen, en hoe handel en industrie *nog heden* vaak door de nog overgebleven gevolgen hiervan gehandicapt worden, zal de stelling onderschrijven dat elke dag, dat dergelijke producenten langer bestaansmogelijkheid krijgen, voor den bonafide-producent een nadeel beteekent. Ditzelfde geldt ook in het algemeen, en indien een kleine onderneming niet uit zich zelf de kracht heeft om datgene aan te schaffen en uit te zoeken wat haar past, heeft zij geen recht op haar plaats in het geheel, en uit algemeen maatschappelijk oogpunt verdient zij geen steun.

Concludeerende mag worden gezegd, dat de grootere fabrikanten de hulp van den Rijksnijverheidsdienst volledig kunnen ontberen, en mochten zij al eens over een of ander onderdeel een deskundig oordeel wenschen, dan voorziet hierin het particulier initiatief ruim voldoende. Voor zoover het kleinere ondernemers betreft komt de zaak hierop neer, dat de tusschenkomst van den dienst de neiging zal hebben de economisch zwakkeren kunstmatig in het leven te houden, wat zeker niet in het algemeen belang mag worden geacht. De volstreekte overbodigheid van den dienst op het tweede in den aanvang genoemde punt ligt dan ook voor de hand.

Resteert het laatste: het onderzoek en de demonstratie van werktuigen, toestellen, werkwijzen, recepten en nieuwe vindingen. Ook dit werk wordt voor een groot gedeelte door particulieren verricht, o.a. de laboratoria der chemische advies-bureaux bewegen zich op dit terrein. Toch is misschien het Nijverheidslaboratorium te Delft wel dat gedeelte van den dienst, wat op het gebied van demonstratie van werktuigen en apparaten eenig effect kan sorteeren, hoewel waarschijnlijk het bezoek uit de kringen der belanghebbenden gering zal zijn.

Het is voornamelijk de adviseerende bezigheid van den dienst, welke volkomen overbodig moet worden geacht en waardoor tevens den particulieren ondernemers op dit gebied een volmaakt overbodige concurrentie wordt aangedaan. Men heffe als bezuinigingsmaatregel de drie bestaande bureaux op en bestede de helft van het zoo bespaarde geld aan verderen steun aan het ambachts- of middelbaar-technisch onderwijs. Prof. Treub zegt volkomen terecht in diens „Hoofdstukken uit de Geschiedenis der Staathuishoudkunde”, dat „de economische kracht van een volk ten nauwste samenhangt ook met het peil zijner bekwaam-

heid in de vakken die het beoefent. Geen staat die thans niet beseft dat bevordering van vakonderwijs, opgebouwd op wetenschappelijken grondslag, mede tot zijn roeping behoort". Op deze wijze fundeere men de kennis van den kleinen ondernemer zoo degelijk mogelijk, hem aldus de mogelijkheid gevend, zich in den economischen strijd te handhaven en vooruit te komen. Aan een dergelijk vooruitkomen *uit eigen kracht* is meer voordeel voor hemzelf en de maatschappij verbonden, dan door het bestaan van een zwakkere *kunstmatig* te rekken, tot schade van alle betrokkenen.

Groningen.

E. J. TOBI.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

VREDE IN DEN STEENKOLENMIJNBOW?

Dr. T. E. Gregory te Londen schrijft ons:

De gebeurtenissen van de vorige maand hebben op nieuwe in sterke mate de aandacht gevestigd op den economischen toestand van den steenkolenmijnbouw. Gelukkig is het resultaat van de onderhandelingen tusschen werkgevers en werknemers een nieuwe overeenkomst geweest, waarvan de bepalingen hieronder nog zullen worden uiteengezet. Gedurende de onderhandelingen, welke tot deze overeenkomst leidden, bleek het echter noodig een Hof van Onderzoek in te stellen, waarvan het rapport wat meer licht wierp op den economischen toestand van den steenkolenmijnbouw. Dit Hof werd benoemd spoedig na het tijdstip, waarop de onderhandelingen waren vastgelopen, van welk feit ik in een vorigen brief melding maakte¹⁾, ten einde „een onderzoek in te stellen en te rapporteeren over de loonen in den steenkolenmijnbouw en de punten van geschil tusschen de Mining Association of Great Britain en de Miners' Federation of Great-Britain met betrekking daartoe." Zonder de publicatie van de volledige verklaringen, welke voor het Hof werden afgelegd, is het rapport een eenigszins poover document. Doch eenige belangwekkende punten komen er niettemin in naar voren. Deze kunnen als volgt worden samengevat:

I. Het Hof kwam tot de conclusie, dat „in ieder geval voor zoover het volwassen arbeiders op dagloon aangaat de toegestane loonsverhooging zelfs met inachtneming van de bijlagen in verband met de gestegen kosten van levensonderhoud onvoldoende was om de arbeiders in dezelfde positie te brengen als in 1914". En verder betoogt het rapport, dat het tekort in sommige gevallen zeer in het oog loopend is.

II. Het rapport wijst op het argument terug, dat er een uitgesproken daling in de productie per man per uur valt waar te nemen. Die per taak is ongetwijfeld verminderd, doch de taak is op het oogenblik korter dan in 1913. Het rapport schat, dat de productie per taak op grondslag van die van 1913, welke 20,3 cwts. bedroeg, thans 17,6 zou moeten belooopen, doch, vervolgt het, „de werkelijke productiviteit is op het oogenblik practisch $\frac{3}{4}$ pCt. hooger dan deze en het is duidelijk, dat, of dit al het gevolg is van de vergroote inspanning der arbeiders of van de belangrijke vermeerdering en verbetering, welke ongetwijfeld in de mechanische uitrusting der mijnen heeft plaats gegrepen, de huidige productie per man per uur hooger is dan in 1913".

III. Wat de winsten aangaat is het op grond van de cijfers van het rapport niet gemakkelijk tot een conclusie te komen ten aanzien van de vraag tot hoeveel de gemiddelde winsten stegen. In 1913 schatten de mijnwerkers hen op 8 d. per ton, waartegenover de ondernemers beweren, dat het gemiddelde cijfer van voor den oorlog in werkelijkheid $11\frac{1}{2}$ d. per ton bedroeg. Gedurende 1923 bedroeg de gemiddelde winst ongeveer 2/- per ton (1/11, 6 d.), doch de eigenaren betoogen, dat het juiste na-oorlogsche cijfer $1\frac{1}{4}$ d. is, hetgeen het gemiddelde is voor de geheele periode, gedurende welke de thans ontbonden overeenkomst van

kracht was. Hoe dit ook zij, de thans voor 1923 beschikbare cijfers toonen aan, dat er een nauwe verwantschap bestaat tusschen de loonen per ton en de productie per taak. De hieronder volgende cijfers doen zien, dat de loonen het hoogst waren in het derde kwartaal van 1923, in het vierde eenigszins daalden, doch aan het einde van het jaar nog hooger waren dan aan het begin. Intusschen steeg met de stijging der loonen per ton de verloren tijd door opzettelijk verzuim, terwijl de marge tusschen de productiekosten en den verkoopprijs in den loop van het jaar een aanzienlijke daling vertoonde.

	1923			
	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
Loon per ton (in shill. en pence)	11/6.68	11/11.46	13/3.26	12/7.85
Product. per taak (cwt.)	18.25	17.90	17.42	17.76
Verzuimde taken (mill.)	6.2	6.3	6.4	6.6
Bruto winst (verkoopprijs-kostprijs) (in shill. en pence).....	2/5.32	3/2.64	1/0.22	1/11.53

Ten slotte is het van belang op te merken, dat de verhouding tusschen productie per taak en loonen per ton zeer onvoldoende is, daar de productie daalt, als de loonen omhoog gaan, hetgeen eenige reden geeft voor de veronderstelling, dat de economische positie van de mijnwerkers veel beter zou zijn, indien zij slechts een constante productiviteit handhaafden.

IIet rapport van het Hof van Onderzoek schijnt niet van directen invloed te zijn geweest op de overeenkomst, welke onlangs is tot stand gekomen, aangezien deze in werkelijkheid slechts het resultaat is van de onderhandelingen over details, welke het buitenstaanders zoo uiterst moeilijk maken zich een beeld te vormen van den economischen toestand van den steenkolenmijnbouw.

In groote trekken zijn de voorwaarden der overeenkomst de volgende:

Gedurende den termijn, dat zij van kracht is, zal het standaardloon gelijk zijn aan den ouden standaard basis, plus $33\frac{1}{3}$ pCt., in plaats van den standaard basis plus 20 pCt. De standaardwinst voor de ondernemers gaat omlaag van 17 tot 15 pCt. Nadat deze bedragen zijn uitgekeerd wordt het surplus tusschen de mineigenaren en de arbeiders in de verhouding van 88 : 12 verdeeld, in plaats van 83 : 17, gelijk onder de vorige regeling het geval was. Verder is men overeengekomen, dat, in zooverre het volwassen daglooners betreft, het nieuwe minimum-loon gelijk zal zijn aan den standaard voor de laagstbetaalde klasse daglooners, plus 40 pCt.

Deze voorwaarden beteekenen zeer belangrijke concessies van de zijde der ondernemers. Het eenige directe voordeel, dat voor hen uit de nieuwe regeling voortvloeit, heeft betrekking op de vergoeding van de winsten, waarop zij recht hebben, doch die de inkomsten van een bepaalde periode niet toestaan, uit te keeren. Indien in de toekomst in eenige periode de werkgevers niet aan de standaardwinst toekomen, zullen hun aanspraken op de volgende periode worden overgedragen voor een bedrag van $\frac{1}{2}$ van de surplus-winst, zoodat in ieder geval niet het totaal surplus van eenige periode kan worden aangewend voor de terugbetaling van standaardwinsten, welke den ondernemers uit een vorige periode nog toekomen.

De voorwaarden zijn natuurlijk met een zucht van verlichting door het geheele volk ontvangen. Maar het ontbreekt niet aan stemmen, die op de buitengewoon moeilijke positie wijzen, naar welke de steenkolenmijnbouw opnieuw bezig is af te glijden. De meer voorspoedige omstandigheden, waarin zij in 1923 verkeerde, waren grootendeels het gevolg van het stopzetten der steenkolenproductie in het Roergebied. Een belangrijk artikel in „The Economist" wijst er echter op, dat deze gelukkige toestand op het oogenblik een einde heeft genomen en dat vergelijking van den steenkolenexport gedurende de eerste vier maanden van 1924 met die gedurende de overeenkom-

¹⁾ [Zie p. 289 in het nummer van 26 Mrt. l.l. — Red.]

stige periode van 1923 uitwijst, dat Duitsland, Frankrijk, Italië, Nederland en België niet minder dan 5,6 miljoen ton steenkolen minder dan het vorige jaar betrokken en dat de toestand te dezen aanzien in toenemende mate verergert. Tezelfder tijd wordt erop gewezen, dat de nieuwe overeenkomst de productiekosten in Zuid-Wales, nog steeds het voornaamste exportdistrict, zal doen stijgen met een bedrag van ongeveer 1/6 tot 2/- per ton en dat een verminderende export, gepaard gaande met stijgende binnenlandsche productiekosten, onherroepelijk tot een toeneming der werkloosheid in die streek moet leiden. Indien de algemeene toestand in de industrie hier te lande sneller verbeterde dan werkelijk het geval is, zou waarschijnlijk het ophouden van de toevallige winsten, in 1923 gemaakt, niet zooveel geven, doch het is een der meest gehoorde klachten, dat de hooge prijs van de steenkolen een handje helpt om iedere kans op een werkelijke opleving in de Britsche ijzer- en staalindustrie den kop in te drukken.

De oplossing, welke gewoonlijk door de pleitbezorgers der mijnwerkers wordt voorgestaan, is natuurlijk nationalisatie van den steenkolenmijnbouw, die het mogelijk zou maken daarin eenheid te brengen en derhalve tot belangrijke bezuiniging op de kosten in staat zou stellen.

Tusschen het verschijnen van het rapport van het Court of Inquiry en de regeling van het geschil tusschen werkgevers en -nemers, had het Lagerhuis gelegenheid een wetsontwerp te bespreken, ontworpen door den huidige Solicitor General, waarin natuurlijk de inzichten van de Miners' Federation tot uiting kwamen. Deze „Nationalisation of Mines and Minerals Bill” werd in het Lagerhuis geducht onder handen genomen, doch daar waarschijnlijk een volgende arbeidersregering, steunend op een volledige meerderheid in het Lagerhuis, met een maatregel zal komen, die op de thans ontworpen zeer veel zal gelijken, schijnt het gewenscht den inhoud ervan meer in bijzonderheden na te gaan.

Het ontwerp stelde voor, niet alleen de steenkolenmijnen, doch alle mijnen in het Vereenigd Koninkrijk over te dragen aan een specialen Mijnsraad, die geen regeeringsdepartement zou zijn, doch een onafhankelijk lichaam. De Mijnsraad zou uit 20 leden bestaan, waarvan 10 zouden worden benoemd door de Kroon en 10 door de Miners' Federation of Great Britain. Het ontwerp bepaalde uitdrukkelijk, dat elk persoon, in dienst van den Mijnsraad, het recht zou hebben aan arbeidsgeschillen deel te nemen, d.w.z. dat ondanks het feit, dat de controle over de mijnen werd gelegd in handen van een lichaam, waarin de Miners' Federation de helft van de zetels innam, deze zelfde Miners' Federation als vakvereniging nog het recht zou hebben te staken tegen de beslissingen van het lichaam, waarin zij in zoo sterke mate vertegenwoordigd was. Dit feit, meer dan enig ander, bood gelegenheid voor vernietigende critiek op het ontwerp, doch ook de regeling, welke het voor de behandeling van de huidige eigenaren voorstelt, laat veel te wenschen over.

Het ontwerp stelde voor de mijnen aan te koopen, doch de koopprijs zou niets bevatten ter betaling van royalties, welke eigenaren derhalve eenvoudigweg zouden worden onteigend. Vervolgens zou dit recht van aankoop niet uitsluitend beperkt zijn tot de mijnen en de bedrijven, daarmede direct verbonden, doch het zou omvatten alle daarmede verbonden bezit, met inbegrip van schepen, lichters, spoorwegmateriaal en alle bedrijven voor de fabricage van bijproducten en voorts die, welke men redelijkerwijze als hulpbedrijf en aan een mijnonderneming behorende, of als daarmede verbonden zou kunnen beschouwen. Er werd in het Lagerhuis op gewezen, dat dit zou kunnen beteekenen, dat de Mijnsraad het recht zou hebben alle soorten hoogovens enz. aan te koopen, die zich in het bezit bevinden eener verticale combinatie. De

te betalen prijs zou, voorzover het steenkolenmijnen betref, worden vastgesteld op basis van de gemiddelde jaarlijksche productie en zou 12 sh. per ton niet overschrijden, wanneer de gemiddelde productie gedurende 5 jaren niet meer dan 100.000 ton had bedragen en niet meer dan 10 sh. per ton zijn, wanneer de gemiddelde productie gedurende dezelfde periode meer dan 100.000 ton was. Weliswaar was er ruimte gelaten voor een of twee kleinere afwijkingen van dezen regel, doch gedurende het debat werd erop gewezen, dat het in steenkolenmijnen geïnvesteerde kapitaal zich eer in de buurt bevond van 20 sh. per ton, dan van het cijfer in het ontwerp genoemd.

De bevoegdheden van den Mijnsraad zouden zeer ruim zijn. Zij zouden omvatten de regeling van den export en van de hoeveelheden, beschikbaar voor het bunkeren van schepen, het vaststellen der prijzen van steenkool voor binnenlandsch verbruik en de regeling van loonen en salarissen. In ieder geval zou de Mijnsraad, alvorens de loonen en de arbeidsvoorwaarden vast te stellen met de Miners' Federation moeten overleggen, op welke wijze de betrokken vakvereniging dubbele macht kreeg om de economische omstandigheden, waaronder de vereenigde mijnbouw zou werken, te beïnvloeden. De betaling der mijnen zou niet geschieden in contanten, doch in speciale State Mines Stock, welke evenveel rente zou dragen als op den dag, waarop de wet de Koninklijke goedkeuring verkreeg, naar de meening van de Treasury werd uitgekeerd over die Government Loan Stock, welke er het beste mee te vergelijken viel.

Het is duidelijk, dat het ontwerp een enorme macht legde in handen van de in de industrie werkzame arbeiders, hoewel het niet geheel juist is te zeggen, dat de Staat geenerlei directe controle over de industrie zou uitoefenen, want de Raad zou in het Parlement direct vertegenwoordigd zijn door een Parliamentary Secretary, terwijl alle leden van den Mijnsraad het recht zouden hebben, daar een zetel in te nemen. Uit de bepalingen van het ontwerp volgde duidelijk, dat de ontwerpers geen zeer groot geloof hadden in de mogelijkheid, dat de industrie zou voortgaan zooveel te halen uit den verkoop van steenkool als noodig is om de kosten te dekken, want bepaald werd, dat verliezen zouden worden gedekt uit door het Parlement beschikbaar gestelde middelen.

De eenige directe vertegenwoordiging, welke aan de consumenten werd toegekend, lag in de mogelijkheid, welke het ontwerp openliet, een zgn. Fuel Consumers' Council te benoemen, doch het bepaalt niet hoe vaak deze raad bijeen zou komen, noch wat gebeuren moest, wanneer hij van meening verschilde met de Mining Council.

Het ontwerp was m.a.w. een stoute poging om het syndicalisme in den mijnbouw in te voeren en er valt iets te zeggen voor de opvatting, dat dit in ieder geval een betere oplossing is dan zuivere bureaucratie, aangezien zij op de mijnwerkers de directe verantwoordelijkheid legt voor hetgeen gebeurt. Ongelukkigere wijs valt het echter, wanneer het geheele land moet opkomen voor de verliezen, welke de Mining Council lijdt, moeilijk in te zien, hoe de vereischte verantwoordelijkheidszin de beraadslagingen van een lichaam zal doordringen, waarin een eenzijdig, slechts eigenbelang nastrevend gezichtspunt zoo sterk vertegenwoordigd is.

T. E. GREGORY.

AANTEKENINGEN.

Crisis in de Amerikaansche Borduurindustrie. —

Mej. Dr. J. van Anrooy te Zürich schrijft ons:

Het Exportnummer der „Neue Züricher Zeitung” van 28 Mei '24 behelst over de borduurindustrie in de V. S. het een en ander, dat, in verband met wat ik in de E.-S. B. van 4 Juni meedeelde, wel de moeite waard is, er iets uit over te nemen.

Ook in de V. S. heeft de borduurindustrie zeer

slechte jaren gehad, het gevolg van het zich afwenden der mode van de bandes en entredeux voor ondergoed. En er komt eenig nieuw leven voor fijne nouveauté's, in 't bijzonder voor namaak Venetiaansche kant.

„Zoo zou men dus kunnen zeggen, dat er kans bestaat op beter tijden. Men doet echter goed, zijn verwachtingen niet te hoog te spannen, want de Amerikaansche borduurindustrie lijdt sedert lang aan een kwaal, die zij niet gemakkelijk zal te boven komen. In de wijze, waarop zij zich ontwikkeld heeft, was iets ongezonds, dat zich vroeg of laat moest wreken. De groote verdienste en de spaarmogelijkheid in de goede jaren eenerzijds, de omstandigheid anderzijds, dat de standplaats der industrie zich in de onmiddellijke nabijheid van het afzetgebied bevindt, stelde den embroiederer in staat, zelf als fabrikant op te treden, zoodra hij van zijn overgespaard geld een machine of een paar machines kon koopen. Zoo is het te verklaren, dat aan alle kanten kleine fabriekjes uit den grond opkwamen met mannen aan het boofd, die van de eischen, aan een bedrijfsleider te stellen, niet op de hoogte zijn. De scheppende intelligentie, de geschiktheid om met nieuwe ideeën te komen — bij een bedrijf als de Stickerei de eigenlijke levenskracht — ontbrak hun evenzeer als commerciële kennis. Zij bestonden in den regel door oneerlijke concurrentie, d.w.z. door het kopiëren van de patronen van anderen en door het onderbieden van alle reële zaken. Dit bleef voortrollen, zoolang Europa ideeën in overvloed leverde en de vraag grooter was dan het aanbod. Anders werd het, toen de reusachtige vraag naar borduursels ophield en de Europeesche patronen-bron opdroogde. Bovengenoemde miniatuur-fabrikanten bedelden spoedig met leege handen bij hunne klanten om werk; dezen, voor het meerendeel Joodsche confectionneurs, knoeiden zoo hard mogelijk mee, en in zeer korten tijd geraakte de industrie in een vaarwater, waaruit redding bijna onmogelijk is. Geen ernstig koopman met correcte bedrijfsrekening kan er meer tegenop”.

Het is boeiend en leerrijk tevens, dat de oude Zwitsersche en de jonge Amerikaansche borduurindustrie in hetzelfde „vaarwater” zijn terecht gekomen: dat men hier noch daar met den chaos in productie en afzet raad weet. Men heeft in de V. S. der Stickerei a. h. w. de handen onder de voeten gelegd: de deur voor het Europeesche product op niet meer dan een kier gelaten en haar voor den Europeeschen producent en het Europeesche productiemiddel wijd geopend. En met al deze kansen, waarbij, niet als de minste, de nabijheid der Amerikaansche steden komt, heeft zij toch nog niet verkregen wat de basis is van het moderne bedrijf: een „constitutie”, die niet alle berekening illusorisch maakt en waarin de leiding verder kijkt dan naar het direct voor de voeten liggende, onmiddellijke voordeel.

Eenige maanden geleden is opgericht de „Embroidery Manufacturers Inc.” die bedoeld te worden (maar door het tekort aan solidariteit der betrokkenen nog op geen stukken na is) de centrale zool voor de bestellingen als voor den verkoop.

Van de patentwet, die naar de algemeene verwachting spoedig door het congres zal worden aangenomen, belooft men zich om redenen, die ik in dezen kleinen inlasch niet nader uiteen kan zetten, terecht niet veel.

En de moraal der geschiedenis is deze, dat zelfs de herleving der markt geen garantie biedt voor de herleving eener industrie, wanneer een rationeele en rationalistische organisatie van het bedrijf ontbreekt.

J. v. A.

Indexcijfers van groothandelsprijzen. — Het indexcijfer der groothandelsprijzen geeft over de maand Mei een vrij aanzienlijke daling te zien, welke vooral te danken is aan een scherpe teruggang der suikerprijzen en een reactie der tinprijzen. De daling bedraagt 110 punten en komt voor meer dan $\frac{2}{3}$ voor rekening van de suiker wegens de afschaffing der rechten in Engeland en de gunstiger ramingen t.o.v. den Cuba-oogst. Het totaal is nu 4527, waarmee het laagste punt sedert October 1923 bereikt is.

Hieronder drukken wij de gebruikelijke — aan „The Economist” ontleende — tabel af.

Data	Granen en uleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen indexcijfer
Basis (gemidd. 1901—5) ...	500	300	500	400	500	2200	100,0
Einde Juli 1914	579	352	616 $\frac{1}{2}$	464 $\frac{1}{2}$	553	2565	116,6
Nov. 1918	1289	782 $\frac{1}{2}$	1848	903	1389 $\frac{1}{2}$	6212	282,6
Dec. 1921	921 $\frac{1}{2}$	636	1106	762	931 $\frac{1}{2}$	4357	198,0
Dec. 1922	861	706	1184 $\frac{1}{2}$	705	807 $\frac{1}{2}$	4264	193,8
Mei 1923	869 $\frac{1}{2}$	772 $\frac{1}{2}$	1166 $\frac{1}{2}$	818 $\frac{1}{2}$	785	4412	200,5
Juni	815 $\frac{1}{2}$	773 $\frac{1}{2}$	1177 $\frac{1}{2}$	773 $\frac{1}{2}$	761	4301	195,5
Juli	819 $\frac{1}{2}$	756	1115 $\frac{1}{2}$	744 $\frac{1}{2}$	746 $\frac{1}{2}$	4182	190,1
Aug.	828 $\frac{1}{2}$	762 $\frac{1}{2}$	1119	734	744	4188	190,4
Sept.	823	782	1214 $\frac{1}{2}$	732 $\frac{1}{2}$	745	4297	195,3
Oct.	823	777	1220 $\frac{1}{2}$	756	743 $\frac{1}{2}$	4320	196,4
Nov.	831	797 $\frac{1}{2}$	1303 $\frac{1}{2}$	770	749	4541	206,4
Dec.	853	815 $\frac{1}{2}$	1382 $\frac{1}{2}$	774	755	4580	208,2
Jan. 1924	909 $\frac{1}{2}$	845 $\frac{1}{2}$	1349	789	769	4662	211,9
Febr.	899	859	1308	819	783	4668	212,2
Mrt.	897 $\frac{1}{2}$	843 $\frac{1}{2}$	1313 $\frac{1}{2}$	805	780 $\frac{1}{2}$	4640	210,9
Apr.	904	802 $\frac{1}{2}$	1364	788	778 $\frac{1}{2}$	4637	210,8
Mei	912	730 $\frac{1}{2}$	1357 $\frac{1}{2}$	753	774	4527	205,8

Afgezien van de reeds genoemde wijzigingen, zijn de prijzen in de afgelopen maand vrijwel gelijk gebleven. In de eerste groep der voedingsmiddelen werd een seizoenstijging van aardappelen teniet gedaan door een daling van varkensvleesch. In de tweede groep is de daling nagenoeg geheel te wijten aan de reeds genoemde suikerprijzen. De veranderingen in de weefstoffengroep waren zeer gering; in totaal geeft deze groep een daling van $6\frac{1}{2}$ punt aan. De delfstoffengroep geeft dalingen voor kolen en tin te zien. In de laatste groep valt slechts een kleine wijziging voor talk op te merken.

	Indexcijfer	+ of -		Indexcijfer	+ of -		Indexcijfer	+ of -
Tarwe (btl.) (Eng.)	81	+ 16	Katoen (Am.) (Egypt.)	165 $\frac{1}{2}$	+ 5	Koper	51 $\frac{1}{2}$	- 1 $\frac{1}{2}$
Meel	86	+ 4	Garen	159 $\frac{1}{2}$	- 1	Delfstoff.	753	- 35
Gerst	75	+ 3	Laken	160 $\frac{1}{2}$	- 3	Hout (Baltisch)	103 $\frac{1}{2}$	
Haver	85 $\frac{1}{2}$	+ 3	Wol (Eng.) (Austr.)	146		Hout (Amerik.)	89 $\frac{1}{2}$	
Aardapp.	78 $\frac{1}{2}$	+ 1	Zijde	154	- 5	Leder	60 $\frac{1}{2}$	
Rijst	144	+ 13	Vlas	148		Petroleum	108	
Rundvl.	119	+ 5	Hennep	99	- 3	Oliën	76 $\frac{1}{2}$	
Schapenvl.	86 $\frac{1}{2}$	- 1	Jute	180		Oliezaden	81	- 5
Varkensvl.	87 $\frac{1}{2}$	+ 4 $\frac{1}{2}$	Weefstoffen	1357 $\frac{1}{2}$	- 6 $\frac{1}{2}$	Talk	71 $\frac{1}{2}$	- 3 $\frac{1}{2}$
Gran. en vl.	69	- 15 $\frac{1}{2}$	Ruw-IJzer	98	- 1 $\frac{1}{2}$	Indigo	87	
Thee	912	+ 8	Stalen rails	75		Soda	85 $\frac{1}{2}$	
Gr. en vl.	148	- 2	Ijz. staven	96		Rubber	11 $\frac{1}{2}$	- 5
Koffie	116 $\frac{1}{2}$	- 67 $\frac{1}{2}$	Kolen (st.)	134	- 9	Diversen	774	- 4 $\frac{1}{2}$
Rietsuiker	136	- 67 $\frac{1}{2}$	(huisbr.)	88	- 6	Totaal	4527	- 110
Bietsuiker	130	- 5	Lood	129	- 3			
Boter	83 $\frac{1}{2}$	+ 2 $\frac{1}{2}$	Tin	81 $\frac{1}{2}$	- 14			
Tabak	116 $\frac{1}{2}$							
And. voed. en genotm.	730 $\frac{1}{2}$	- 72						

De daling van de laatste maand brengt het indexcijfer thans van 80,8 pCt. op 76,5 pCt. boven den stand van Juli 1914, waartegenover staan 78,6 pCt. aan het eind van het vorig jaar en 63,1 pCt. eind Juli 1923, hetgeen ook blijkt uit de volgende tabel.

Data	Granen en uleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal
Juli 1914....	100	100	100	100	100	100
December 1918....	226	222	293	186	241	236
December 1921....	159	180	180	164	168	170
December 1922....	149	200	193	152	146	166,2
Mei 1923....	150	220	189	176	142	172,0
Juni	141	220	191	167	137	167,7
Juli	141	215	181	160	135	163,1
Augustus	143	216	182	158	134	163,3
September	142	222	197	158	134	167,6
October	142	220	198	163	134	168,4
November	144	226	226	166	135	177,0
December	148	231	225	167	136	178,6
Januari 1924....	157	241	219	170	139	181,8
Februari	155	244	212	176	142	182,0
Maart	155	240	213	173	141	181,0
April	156	228	221	170	141	180,8
Mei	157	208	220	162	140	176,5

De weefstoffengroep is nu percentsgewijze het hoogst gestegen, terwijl de tweede groep der voedingsmiddelen voor het eerst sedert verscheiden jaren op de tweede plaats is gekomen.

Ten slotte geven wij nog een overzicht der indexcijfers van groothandelsprijzen in enkele der voornaamste landen.

	Ver. Staten ¹⁾	Frankrijk	Italië	Duitsch-land ²⁾	Zwitserland	Zweden	Nederland ³⁾	Japan
Novemb. 1913	100	100 ^{a)}	100	100	100	100	100	100
Novemb. 1918	206	358	438	...	...	367	392	214
Hoogste 1920	272	591	679	...	325	366	297	322
Decemb. 1921	147	326	594	3.585	176	172	165	209
Decemb. 1922	156	362	580	205.417	175	163	155	183
April 1923	159	415	589	823.700	187	168	156	196
Mei	156	407	580	1.498.000	181	166	149	199
Juni	153	408	568	3.989.800	180	164	149	198
Juli	151	407	566	28.359.900	175	162	145	192
Augustus	150	413	567	306.335.800	173	162	142	191
September	154	424	569	18.295 ⁴⁾	181	162	145	211
October	153	421	563	4.907.150 ⁴⁾	182	161	148	212
November	152	443	571	164.960.000 ⁴⁾	183	160	153	210
December	151	458	577	148.400.000 ⁴⁾	183	160	154	211
Januari 1924	151	495	571	143.060.000 ⁴⁾	183	161	156	211
Februari	152	544	573	147.000.000 ⁴⁾	180	162	158	...
Maart	150	499	579	151.780.000 ⁴⁾	182	162	155	...
April	...	449,4	579	151.890.000 ⁴⁾	181	...	154	...

1) Bureau of Labour. 2) Frankfurter Zeitung.

3) Sedert 1922 gebaseerd op 48 artikelen in plaats van op 53.

4) In miljoenen.

5) Sedert October 1923: Juli 1914 = 100. 6) Midden 1914 = 100.

Wat het Nederlandsche cijfer aangaat, merkt het Centraal Bureau voor de Statistiek op, dat de jongste daling in hoofdzaak voor rekening komt van een aantal voedings- en genotmiddelen, waaronder voornamelijk de zuivelproducten en alcohol. Echter valt voor een aantal andere artikelen als hooi, rogge, rijst, op een niet onbelangrijke stijging te wijzen.

Datum	Algemeen index-cijfer van „the Economist“	Gem. pondenkenoers over de afg. maand	Herleid algemeen index-cijfer
Januari 1914.....	119,2	12,11%	119,6
December 1918.....	277,0	11,19	256,6
December 1921.....	193,0	11,42	187,2
December 1922.....	193,8	11,55%	185,3
Mei 1923.....	200,5	11,83	196,3
Juni	195,5	11,79	190,8
Juli	190,1	11,68	183,8
Augustus	190,4	11,59	182,7
September	195,3	11,56	186,9
October	196,4	11,56	187,9
November	206,4	11,53	197,0
December	208,2	11,47	197,7
Januari 1924.....	211,9	11,39	199,8
Februari	212,2	11,51	202,2
Maart	210,9	11,58%	202,3
April	210,8	11,69	204,0
Mei	205,8	11,67	198,8

BOEKAANKONDIGING.

H. Parker Willis, The Federal Reserve System, New York 1923.

De centrale banken plegen in haar officieele publicaties de drijfveeren tot haar gestie slechts in zeer algemeene termen aan te roeren, het aan den lezer overlatend, zich door vergelijking en interpretatie een beeld te vormen van het complex van factoren, dat inderdaad die gestie heeft beheerscht. In den regel zal hij zich hierbij op verschillende punten tot gissingen moeten bepalen, daar de mogelijkheid om uit onverdachte bron zekerheid te erlangen meestal ontbreekt. Voor het Federal Reserve System is dergelijke gelegenheid thans geopend door het hier aangekondigde werk.

Professor Willis is wel de aangewezen persoon om dit te schrijven. Hij was als deskundige toegevoegd aan de commissie, die in 1912 het wetsontwerp samenstelde, en aan die, welke in 1914 de technische organisatie van het nieuwe bankstelsel voorbereidde. Hij was aan den Federal Reserve Board verbonden vanaf de instelling van dit college tot October 1922 (aanvan-

kelijk als secretaris, daarna als directeur der wetenschappelijke afdeling). Hij heeft, ten slotte, als docent en publicist een naam die, ook wanneer hij als insider spreekt, voldoende objectiviteit waarborgt.

Schrijver behandelt, in ruim 1750 pagina's, achtereenvolgens: „legislation“; „organization“, en „operation“ van het reservestelsel.

Het eerste gedeelte geeft een zeer volledige beschrijving van de verschillende stadia, welke het wetsontwerp had te doorloopen, en den strijd, die moest worden gevoerd, voor het door den President was bekrachtigd.

De beide andere deelen zijn van grooter algemeen belang. Zij zijn vrij kort over de pogingen tot hervorming van de Amerikaansche betalingsgewoonten, die mislukt worden geacht (zoowel het bankaccept als de goederenwissel naar Europeesch model worden, voor zoover zij al ingang vinden, ernstig misbruikt) en over de verbetering van biljettencirculatie en chèqueverkeer. Uitvoerig schetst Willis vervolgens — en hierin vooral moet de groote waarde van zijn werk worden gezocht — de omstandigheden, waaronder de Board had te werken.

De moeilijkheden, die de Board ondervond, blijken gedeeltelijk uit de organisatie van het stelsel zelf voort te vloeien: vooral in den beginne was de medewerking van de, tot deelneming in het stelsel gedwongen, memberbanks zeer gering; ernstige wrijving ontstond doordat de besturen der reservebanken, die voor 1/2 door de aangesloten banken worden gekozen, meer macht aan zich wisten te trekken, dan vereenigbaar was met de positie van den Board als leider van het stelsel.

Een schel licht wordt geworpen op de verhouding tusschen regeering en Board, waarbij aan den dag komt hoe, door een reeks van maatregelen, de eerste den laatste tijdens den wereldoorlog geheel terzijde schoof, en zoo de financiering van de schatkist, langer dan strikt noodzakelijk ware geweest, geheel op de banken werd afgewenteld. Dit overzicht was mogelijk door de samenstelling van den Board geheel uit door den President gekozen personen, waaronder de minister van financiën; het bleef ook na den wapenstilstand bestaan. Thans profiteeren zij ervan, die bepaalde maatregelen — meestal gericht op credietuitbreiding — hetzij in de meening, dat daardoor de algemeene welvaart zal worden verhoogd, hetzij ten bate van bepaalde groepen, wenschen door te drijven. De onschuldig lijkende verklaringen van den minister van financiën omtrent de van het reservestelsel te verwachten maatregelen worden verklaard als een van de middelen, waarmede de regeering pressie op den Board uitoefent. Ook uit andere indices (niet-herbenoeming van governor Harding, uitbreiding van den Board met een specialen vertegenwoordiger van den landbouw) blijkt, dat de invloed van de politiek op de leiding van het stelsel toeneemt.

Minder bevredigend is schrijvers behandeling van de door den Board uitgeoefende credietcontrole. Hier wreken zich zijn eenigszins vage prijstheorie en zijn overschatting van het belang der organisatorische factoren.

Hij erkent een wisselwerking tusschen credietquantum en prijsniveau, maar aarzelt toch den omslag in de conjunctuur, die in den zomer van 1920 plaats vond, aan de op credietbeperking gerichte politiek van den Board toe te schrijven. Het — uit steunverleening aan door den prijsval in moeilijkheden geraakte credietnemers te verklaren — feit, dat de reservecredieten daarna nog eenigen tijd bleven stijgen, acht hij van genoeg betekenis om, op de meeste plaatsen in zijn werk, die credietpolitiek geheel machteloos te noemen. Zijn voornaamste aanmerking op het bankbeleid betreft de verleening van credieten, die naar hun aard niet bij de centrale bank thuisbehooren. Hij eischt dan ook voor de toekomst slechts beperking van de door dat instituut verschafte accommodatie tot credieten voor de financiering van den goederenhandel.

Door het aanleggen van een uitsluitend kwalitatieve maatstaf verliest Willis uit het oog, dat, ook al worden alleen handelscredieten verleend, toch tegen het gevaar eener stijging van het prijsniveau door bij het geld gelegen oorzaken steeds gewaakt moet worden. Voorts laat hij hierdoor de kans op inflatie als gevolg van den geweldigen goudvoorraad der V. S. onbesproken.

Afgezien van deze bezwaren valt ook dit gedeelte zeer te waardeeren; het geheel moet als het standaardwerk over de geschiedenis van het reservestelsel gedurende de eerste en moeilijkste periode van zijn bestaan worden beschouwd.

F. H. REPELIUS.

ONTVANGEN:

Beschouwingen over economische bedrijfsorganisatie in hare beteekenis voor de maatschappelijke welvaart door R. E. Smits. Diss. Rotterdam. 1924.

Rapport der Commissie ingesteld door de Ministers van Waterstaat en van Financiën met opdracht van Advies te dienen ter zake van de wederopstelling van den Postchèque- en Girodienst. Uitgave van het Hoofdbestuur der Posten en Telegrafie. 's-Gravenhage, 1924.

Lijst van officieele personen, Instellingen en Vereenigingen op Land- en Tuinbouwgebied. Verslagen en mededeelingen van de Directie van den Landbouw van het Departement van Binnenlandsche Zaken en Landbouw, 1924, No. 1. 's-Gravenhage, 1924. Gebrs. J. & H. van Langenhuisen.

De Methodes der Grafische voorstelling door Dr. B. G. Escher. Vakbibliotheek der Maatschappij voor goede en goedkoope Lectuur te Amsterdam. 1924.

Statistiek der verruiming van het Gemeentelijk Belastinggebied en der Provinciale Financiën over het jaar 1921. Uitgegeven door het Centraal Bureau voor de Statistiek, 's-Gravenhage, 16 Mei 1924.

Naar aanleiding van het Rapport van de Staatscommissie van 1919 voor het Pachtvraagstuk (Deel II), door J. S. van Braam, Oud-Inspecteur v/h. Boschwezen in N.-I. 's-Gravenhage, 1924. Ned. Boek- en Steendrukkerij v/h. H. L. Smits.

La Situation Economique de l'Allemagne durant l'exercice 1923. Rapport consulaire de C. G. Rommenhoeller, consul général de Roumanie à Berlin. Berlin, 1924.

Die Entwicklung der niederländischen Industrie, des Handels und Verkehrs von H. J. van der Munnik. Verlag der deutschen Wochenzeitung für die Niederlande. Amsterdam, 1923.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

The Economist. — 's-Gravenhage, 15 April 1924.

W. C. Posthumus Meyes, De koersbeweging der Grieksche valuta en de deviezenpolitiek der Grieksche Nationale Bank; *Mr. J. Kist*, Verschillende opvattingen over de reserve-berekening van levensverzekering-maatschappijen; *Prof. Mr. Dr. H. W. C. Bordenwijk*, Waarschuwendende cijfers uit de staatsfinanciën.

The Economic Journal. — Londen, Maart 1924.

Prof. H. Clay, The post-war wages problem; *D. H. Robertson*, Those empty boxes; *Prof. D. B. Copeland*, The economic situation in Australia, 1918—'23; *Prof. E. Cannan*, Limitation of currency or limitation of credit? *J. M. Keynes*, A comment on Prof. Cannan's article; *A. D. Lindsay*, Organisation of labour in the army during the war; *Miss I. F. Grant*, The income from a Scotch farm in the 18th century.

Zeitschrift für Volkswirtschaft und Sozialpolitik. — Weenen, Leipzig, Band III, Heft 10—12.

Dr. O. Spann, Sechs Sätze über das Wesen der Ganzheit; *Dr. L. Schönfeld*, Nutzen und Wirtschaftsrechnung; *Dr. E. Schams*, Vilfredo Pareto †; *Dr. Th. Mayer*, Zur Frage nach der Herkunft der neuzeitlichen Verwaltungsorganisationen in Deutschland; *Dr. O. Daskaljuk*, Das Problem des mittel- und kleingewerblichen Unternehmens.

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik. — Jena, Jan.-Febr. 1924.

H. Bächtold, Die geschichtlichen Entwicklungsbedingungen der schweizerischen Volkswirtschaft; *K. Zielenziger*, Theodor Ludwig Lau. Ein Beitrag zur deutschen Wirtschaftsgeschichte.

Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik. — Tübingen, December 1923.

Dr. A. Hahn, Zur Theorie des Geldmarktes; *Prof. Dr. A. Amann*, Cassels System der theoretischen Nationalökonomie, II; *Prof. J. Goldstein*, Die Presse. Eine kulturphilosophische Studie; *Dr. V. Gitermann*, Die geschichtsphilosophischen Anschauungen Bismarcks; *Dr. K. Kolwey*, Studien über British-Indien, III.

The Journal of Political Economy. — Chicago, April 1924.

R. R. Kuczynski, German railways and public finances; *H. G. Brown*, The single-tax complex; *C. O. Ruggles*, Discrimination in public utility rates; *E. Frankel*, Germany's regulation of the labor market; *L. R. Gottlieb*, Post-war local burdens; *J. A. Bowie*, The British coal agreement; *J. F. Christ*, Current books in business law.

Bank-Archiv. — Berlijn, 5 Januari 1924.

Dr. G. Sintenis, Zur Verordnung über Goldbilanzen; *Dr. J. Lehmann*, Zur Aufwertungsfrage; *Dr. A. Koch*, Deutsch-Oesterreichische Parallelen und Divergenzen; *Dr. H. F. Abraham*, Zinseszinsen?

Idem. — Berlijn, 20 Januari 1924.

Prof. Dr. Flechtheim, Zur Bilanz-Verordnung; *Dr. O. Chr. Fischer*, Einzelbetrachtungen zur Goldbilanz-Verordnung.

Idem. — Berlijn, 26 Februari 1924.

Dr. W. Hartmann, Vorzugs- und Verwaltungsaktien bei der Umstellung der Bilanzen auf Gold; *Dr. B. Siew*, Letlands private Kreditanstalten.

Idem. — Berlijn, 13 Maart 1924.

A. Pinner, Bewertung von Aktien verschiedener Gattung nach der Verordnung über Goldbilanzen; *W. Schütz*, Die Aenderung des Depotgesetzes und der Eigentumsvorbehalt bei Wertpapierlieferungen.

Idem. — Berlijn, 25 Maart 1924.

Prof. Dr. Riesser, Die deutsche Golddiskontbank; *Dr. Fr. Hauszmann*, Die Bewertung des Unternehmens in der Goldbilanz; *Dr. W. Koepfel*, Die Bewertung von Aktien und Anteilscheinen bei der Veranlagung zur Vermögensteuer; *Brink*, Die preussische Gewerbesteuer.

Idem. — Berlijn, 15 April 1924.

Dr. Friedrich, Ziele und Geschäfte der deutschen Golddiskontbank; *Dr. E. Spiegelberg*, Die Notwendigkeit der Schaffung neuer Wertpapierarten; *Prof. Dr. Flechtheim*, Die stillen und die offenen Reserven in der Goldmark-Eröffnungsbilanz; *Dr. W. Koepfel*, Die Behandlung von Aktien bei der Goldbilanz.

Journal de la Société de Statistique de Paris. — Parijs, Januari 1924.

J. Ferdinand-Dreyfus, Prévisions statistiques et financières relatives au projet de loi sur les assurances sociales (suite); *P. Frédet*, Données statistiques sur la morbidité, le chômage-maladie, la mortalité, etc., pour une grande collectivité industrielle (Chemins de

fer P. L. M.); *Mourre*, La prévision des crises commerciales. Application à la dépression légère de 1923 aux Etats-Unis; Nécrologie: Paul Matrat, H. J. Clamiraud.

Idem. — Parijs, Februari 1924.

J. Ferdinand-Dreyfus, Prévisions statistiques et financières relatives au projet de loi sur les assurances sociales, (suite); *P. Frédet*, Données statistiques sur la morbidité, le chômage-maladie, la mortalité, etc., pour une grande collectivité industrielle (Chemins de fer. P. L. M.), (fin); *Mourre*, La prévision des crises commerciales. Application à la dépression légère de 1923 aux Etats-Unis, (fin).

Idem. — Parijs, Maart 1924.

J. Ferdinand-Dreyfus, Prévisions statistiques et financières relatives au projet de loi sur les assurances sociales (fin); *H. Bourgin*, Remarques sur l'utilisation des statistiques sidérurgiques nationales et régionales (1789—1835).

Tijdschrift voor Economische Geographie. — 's-Gravenhage, 15 Februari 1924.

Prof. Dr. H. Blink, Economische geographie van Mexico in het verleden en heden. (slot); *W. A. Zegers Rijser*, Rijstbouw in Ned.-Indië. Naar aanleiding van „Californië, de tweede rijststaat der Ver. staten.”

Idem. — 's-Gravenhage, 15 Maart 1924.

Prof. Dr. H. Blink, Oud- en nieuw-staatkundig Rusland; *G. de Clerg*, De ontwikkeling der Nederlandsche industrie.

Sociale Voorzorg. — 's-Gravenhage, Januari 1924.

K. Lindner, Het vermogen der Sociale Verzekering; *Prof. Dr. J. A. Veraart*, Het Reconstructiecongres der R.K. werkgevers; *Jac. Bakker*, Concentratie van hoofdarbeiders.

Idem. — 's-Gravenhage, Februari 1924.

Anna Polak, Buitenwettelijk welvaartswerk; *Th. C. Geudeker*, Arbeidsinspectie in de 17e eeuw; *Prof. K. Kögler*, De arbeidersverzekering; *Mr. Dr. J. H. van Zanten*, Een juist oordeel over de praktische beteekenis van het bindend verklaren van collectieve arbeidscontracten? *Th. W. te Nuyt*, Veiligheid in fabrieken en werkplaatsen en bij het verkeerswezen.

Vragen des Tijds. — Haarlem, Februari 1924.

bevat o.a.:

Mr. Dr. E. van Ketwich Verschuur, Het Regeerings-ontwerp tot herziening der Gemeentewet.

Idem. — Haarlem, Maart 1924.

bevat o.a.:

S. Ritsema van Eck, De herziening van de staatsinrichting van Nederl.-Indië; *M. Moresco*, De burger in den Staat.

Onze Eeuw. — Haarlem, Februari 1924.

bevat o.a.:

Jhr. Mr. H. Smissaert, Het tarief der Rijksverzekeringsbank.

Idem. — Haarlem, April 1924.

bevat o.a.:

Jhr. Mr. H. Smissaert, Uit de eerste decennien der N. H. M.

Rechtsgeleerd Magazijn. — Haarlem, Jaargang 42, supplement-aflevering.

Mr. J. Kruseman, Het vraagstuk der administratieve rechtspraak.

Idem. — Haarlem, Jaarg. 43, Afl. 1/2.

Mr. J. M. Nap, De hervorming van het Romeinsche staatsrecht bij de Lex Flaminia (232 v. Chr.); *Mr. B. J. Gratama*, Venootschappen in de Vereenigde Staten; *Dr. E. v. Hippel*, Die Verschiebung der Machtverhältnisse im alten und neuen Deutschland, dargestellt an der Lehre Montesquieu's und die praktische Bedeutung dieses Prinzips für die juristische Konstruktion.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTOS.

Ned. Bk.	Disc. Wissels. 5 24 Jan. '24	Zwits. Nat. Bk. 4 16 Juli '23
	Bel. Binn. Eff. 5 24 Jan. '24	N. Bk. v. Denem. 7 17 Jan. '24
	Vrsch. in R.C. 6 24 Jan. '24	Zweedsche Rbk 5 8 Nov. '23
Javasche Bank ...	3 1 Aug. '09	Bank v. Noorw. 7 9 Nov. '23
Bank van Engeland	4 5 Juli '23	Bk. v. Tsjecho-Duitsche Rijksbk. 10 29 Dec. '23
Bank v. Frankrijk	6 17 Jan. '24	N. Bk. v. O'rijk 12 4 Juni '24
Belgische Nat. Bnk.	6 14 Feb. '24	Hong. Bank ... 18 5 Juli '23
Fed. Res. Bank N.Y.	4 30 Apr. '24	Bank v. Italië. 5 11 Juli '22
Bank van Spanje ...	5 23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk 6

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto (3 mnd.)	Part. disconto	Part. disc.	Call-money
7 Juni '24	—	2 1/2 - 3/4 1)	2 1/2 - 3	—	—	2 1/2 - 3/4 1
2-7 J. '24	—	2 1/2 - 3/4	2 1/2 - 3 1/8	—	—	2 1/2 - 3/4
26-31 M. '24	3 1/2 - 3/8	3 1/2 - 3/4	3 - 3/16	—	—	2 1/2 - 4/4
19-24 „ '24	3 1/2 - 3/4	3 - 3/4	3 - 3/4	—	—	3 - 1/4
4-9 J. '23	3 1/2 - 3/4	3 1/2 - 3/4	1 1/2 - 2 1/8	—	—	4 1/2 - 5 1/4
5-10 J. '22	4 1/8 - 1/4	3 1/2 - 4	2 3/8	—	—	3-4
20-24 Jli '14	3 1/8 - 1/16	2 1/2 - 3 1/4	2 1/2 - 3/4	2 1/8 - 1/2	2 3/4	1 3/4 - 2 1/4

1) Noteering van 6 Juni.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Groote schommelingen voor de hoofddeviezen waren ook deze week het kenmerk van de wisselmarkt. Het Pond begon met de eenmaal aangevangen rijzing voort te zetten tot 11,58, waarna het slot weder op 11,51 1/2 kwam. Dollars eerder aangeboden 2.68—2.67 1/4. Fransche francs hoogst onzeker; de markt was zeer nerveus: 13,30, 13,85, 13,30, 13,75, 13,30, 13,60. Belgische francs volgden natuurlijk; de omzetten waren echter gering. Zwitsersche francs tamelijk wel onveranderd pl.m. 46.90.

Van de Skandinavische deviezen was vooral Kristiania aangeboden (36,50, 36,10). Italië voorbijgaand hooger 11,60, 12,—, 11,65. Spanje teruglopend 36,35, 35,90. Indië bleef op 96 aangeboden.

11 Juni 1924.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Berlijn *)	Weenen *)	Parijs *)	Brussel **)	New York **)
2 Juni 1924	11.54 1/2	0.00063 1/2	0.0037 5/8	13.17 1/2	11.44 1/2	2.67 1/8
3 „ 1924	11.56 1/2	0.00063 1/2	0.0037 5/8	13.67 1/2	11.82 1/2	2.67 3/4
4 „ 1924	11.55 1/2	0.00064 1/2	0.0037 5/8	13.70	11.93	2.67 3/8
5 „ 1924	11.51 1/2	0.00063 1/2	0.0037 5/8	13.28	11.63 1/2	2.67 1/4
6 „ 1924	11.52 1/2	0.00063 1/2	0.0037 5/8	13.45	11.73	2.67 1/8
7 „ 1924	—	—	—	—	—	—
Laagste d.w. 1)	11.50	0.00063 1/2	0.0037 1/4	12.95	11.40	2.67
Hoogste „ „ 1)	11.57 1/2	0.00064 1/2	0.0038	13.92 1/2	12.07 1/2	2.68 1/4
31 Mei 1924	11.52	0.00063 1/2	0.0037 1/4	13.65	11.92 1/2	2.67 5/8 2
24 „ 1924	11.62 3/4	0.00063 1/2	0.0037 5/8	14.40	12.42 1/2 3	2.67 1/8 3
Muntpariteit	12.10	59.26 5)	50.41	48.—	48.—	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Noteering van 30 Mei '24. 3) Idem van 23 Mei '24.

4) Gulden per milliard Mark. 5) Gulden per 100 Mark.

Data	Stockholm *)	Kopen-hagen *)	Chris-tiania *)	Zwit-serland *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
2 Juni 1924	71.—	45.—	36.60	47.07 1/2	36.35	96
3 „ 1924	71.—	45.05	36.40	47.07 1/2	36.20	96
4 „ 1924	70.85	45.05	36.20	47.07 1/2	36.25	96
5 „ 1924	70.90	44.97 1/2	36.20	46.97 1/2	35.80	96
6 „ 1924	70.85	44.95	36.15	47.—	36.—	96
7 „ 1924	—	—	—	—	36.—	96
L'ste d. w. 1)	70.70	44.80	36.—	46.90	35.80	96
H'ste „ „ 1)	71.10	45.10	36.70	47.10	36.60	96
31 Mei 1924	70.80	45.—	36.65	47.—	36.30	96 1/10 - 1/8
24 „ 1924	71.—	45.10	37.15	47.30	36.75	96 - 3/8
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	96 1/8

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Table with 5 columns: Data, Cable Lond. (in \$ per £), Zicht Parijs (in cts. p. frs.), Zicht Berlijn (in \$ per milliard Mark), Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.). Rows include dates like 7 Juni 1924 and commodity types like Laagste d. week.

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Table with 6 columns: Plaatsen en Landen, Noteerings-eenheden, 24 Mei 1924, 31 Mei 1924, 27 Juni '24 Laagste/Hoogste, 7 Juni 1924. Rows include various international locations like Alexandrië, *Bangkok, B. Aires, etc.

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

NOTEERING VAN ZILVER.

Table with 4 columns: Date, Location (Londen N. York), Date, Location (Londen N. York). Rows show exchange rates for 7 Juni 1924, 31 Mei 1924, 24 Juni 1924, and 20 Juli 1914.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 10 Juni 1924.

Large financial table for Nederlandsche Bank showing Activa (Binnenl. Wis., sels, Prom., enz. in disc., Papier o. h. Buitenl. in disconto, Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel., Beleeningen, Op Effecten, Op Goederen en Spec.) and Passiva (Kapitaal, Reservefonds, Bijzondere reserve, Bankbiljetten, Bankassigatiën, Rek.-Cour., Diverse rekeningen, Beschikbaar metaalsaldo).

NED. BANK 10 Juni 1924 (vervolg). Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table with 7 columns: Data, Goud, Zilver, Bankbiljetten, Andere opeischb. schulden, Beschikk. Metaal-saldo, Dekkings-perc. Rows include dates from 10 Juni '24 to 25 Juli '14.

Table with 6 columns: Data, Totaal bedrag disconto's, Hiervan Schatkest-promessen rechtstreeks, Beleeningen, Papier op het buitenland, Diverse rekeningen. Rows include dates from 10 Juni 1923 to 25 Juli 1914.

1) Op de basis van 2/5 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

's RIJKS SCHATKIST.

De Minister van Financiën maakt o.m. bekend:

Table with 3 columns: Description, 2 Juni 1924, 10 Juni 1924. Rows include dat uitstonden, aan schatkestpromessen, aan schatkestbiljetten, aan zilverbons, Tegeod v. d. Postch. en Gdst., bij 's Rijks Schatkist, Onder de vlottende schuld is begrepen: Voorsch. aan de Koloniën, Voorschot aan Gemeenten, voor door Rijk voor hen te heffen Ink. belasting, Voorschot aan rek. houders v. d. Postch. en Girodst.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD. De Minister van Koloniën maakt bekend:

Table with 3 columns: Description, 31 Mei 1924, 7 Juni 1924. Rows include Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-I., Ind. Schatk.prom. in oml., Voorsch. Jav. Bk. aan N.-I., Muntbiljetten in omloop, Tegeod van Ned.-Indië bij de Javasche Bank.

JAVASCHE BANK.

Vooruaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Table with 6 columns: Data, Goud, Zilver, Bankbiljetten, Andere opeischb. schulden, Beschikk. metaal-saldo. Rows include dates from 7 Juni 1924 to 25 Juli 1914.

1) Sluitpost activa. 2) Basis 2/5 metaaldekking. 3) Creditsaldo.

DE SURINAAMSCHE BANK.
Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opschb. schulden	Discont.	Div. rekening(en) ¹⁾
3 Mei 1924..	1.135	1.550	700	1.136	443
26 April 1924..	1.141	1.417	863	1.121	494
19 „ 1924..	1.140	1.435	929	1.123	521
12 „ 1924..	1.131	1.534	891	1.114	518
5 „ 1924..	1.110	1.611	524	1.102	466
5 Mei 1923..	1.198	1.730	838	1.173	443
25 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.
BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
4 Juni 1924	128.186	126.578	289.924	27.000	245.720
28 Mei 1924	128.185	125.732	286.075	27.000	241.643
21 „ 1924	128.181	124.518	286.400	27.000	242.184
14 „ 1924	128.183	124.542	288.379	27.000	244.120
6 Juni 1923	127.527	124.391	287.849	27.000	243.594
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
4 Juni '24	65.082	69.933	10.788	127.803	21.358	15,41
28 Mei '24	42.332	73.302	15.490	104.551	22.203	18,49
21 „ '24	42.070	72.186	18.367	101.523	23.413	19,53
14 „ '24	41.523	72.589	17.359	102.441	23.391	19,52
6 Juni '23	50.634	67.994	11.549	112.175	22.886	18,49
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{1}{8}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKBANK.
Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens kassenscheine, in milliarden (duizenden biljoenen) Mark.

Data	Metaal	Daarv. Goud	Waarv. b. Buitt. circ. bkn ¹⁾	Kassen-scheine	Circulatie	Dek-kings-perc. ²⁾
31 Mei '24	0,448	0,426	0,016	982	926.874	0,11
23 „ '24	0,449	0,426	0,016	1.083	749.338	0,14
15 „ '24	0,446	0,442	0,016	1.118	763.925	0,1
7 „ '24	0,442	0,442	0,016	1.192	786.857	0,2
31 Mei '23	15,8	0,758	0,181	1,892 ⁴	8,564 ⁴	22
23 Juli '14	1,7	1,357	—	0,065 ⁸	1,9 ⁸	93

Data als boven.	Wissels			Renten-bank-scheine	Rek. Courant ⁶⁾	Darl. kas-sensch. Tot. uit-gegeven
	Totaal	Handels-wissels	Schatkist-papier			
1.954.930	1.954.930	—	312.836	1.279.558	1.000	
1.948.698	1.948.698	—	390.526	1.533.135	1.100	
1.950.637	1.950.637	—	350.336	1.460.467	1.100	
1.884.741	1.884.741	—	284.224	1.229.525	1.200	
12,037 ⁴	4,015 ⁴	8,022 ⁴	—	5,063 ⁴	1,905 ⁴	
0,751 ⁸	0,751 ⁸	—	—	0,944 ⁸	—	

¹⁾ Onbelast. ²⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine. ³⁾ In milliarden. ⁴⁾ In biljoenen. ⁵⁾ Waarv. in Rentenmark, uitgedrukt in papierm. op billiard; op 7 Mei 1.121.078 bill.; op 15 Mei 1.140.079 bill.; op 23 Mei 1.131.056 bill.; op 31 Mei 1.137.063 bill.; ⁶⁾ Idem: op 7 Mei 405.715 bill.; op 15 Mei 522.899 bill.; op 23 Mei 540.098 bill.; op 31 Mei 475.103 bill.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenl.	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit. gev. voorsch. afd. Staat
5 Juni '24	5.542.973	1.864.321	299.386	570.198	23.000.000
30 Mei '24	5.542.870	1.864.321	299.248	565.687	22.700.000
22 „ '24	5.542.770	1.864.321	299.108	565.827	22.700.000
7 Juni '23	5.537.490	1.864.345	292.560	596.094	22.900.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitge-stelde Wissels	Belee-ningen	Bankbil-jetten	Rek. Crt. Parti-culieren	Rek. Crt. Staat
4.990.697	9.544	2.606.895	39.965.821	2.028.756	13.083	
4.484.984	9.605	2.510.543	39.556.279	2.209.793	15.686	
4.053.718	9.618	2.611.015	39.402.909	1.995.023	18.755	
2.343.082	20.040	2.221.427	36.945.122	2.088.634	14.758	
1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590	

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleen. van buit.l. vorder.	Beleen. van prom.d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circulatie	Rek. Crt. partic.
5 Juni '24	355.577	84.652	480.000	1807.810	7.637.507	114.408
28 Mei '24	356.254	84.653	480.000	1713.572	7.619.650	205.252
15 „ '24	356.885	84.653	480.000	1751.918	7.655.032	218.378
8 „ '24	356.326	84.653	480.000	1721.438	7.656.375	201.393
7 Juni '23	348.328	84.653	480.000	725.558	6.195.507	150.535

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.
FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F.R. Notes	In het buitenl.		
21 Mei '24	3.138.166	2.149.556	—	101.819	1.886.429
14 „ '24	3.138.476	2.171.123	—	102.810	1.911.875
7 „ '24	3.129.606	2.150.531	—	102.502	1.927.027
30 April '24	3.120.389	2.139.118	—	102.220	1.926.013
23 Mei '23	3.093.295	2.047.103	—	94.488	2.277.700

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ¹⁾	Algem. Dek-kings-perc. ²⁾
21 Mei '24	470.307	1.985.334	111.378	81,1	83,7
14 „ '24	486.542	1.994.934	111.369	80,3	83,0
7 „ '24	527.572	1.994.352	111.231	79,8	82,4
30 April '24	571.670	2.005.381	110.927	79,4	82,0
23 Mei '23	971.163	1.986.280	109.278	73,4	75,6

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad munt-materiaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
14 Mei '24	751	16.707.217	1.449.481	15.982.406	4.303.735
7 „ '24	752	16.663.857	1.459.466	15.883.584	4.300.615
30 Apr. '24	755	16.656.138	1.454.687	15.934.103	4.288.324
23 „ '24	755	16.606.867	1.437.810	15.758.749	4.265.014
16 Mei '23	773	16.635.449	1.426.167	15.603.190	3.966.448

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 10 Juni 1924.

Ook in de week, welke aan de Pinkster-vacantie vooraf is gegaan, hebben de internationale fondsenmarkten geen opgewekt verloop gehad, noch zijn de omzetten van groote beteekenis geworden. De oorzaak hiervan moet in de eerste plaats wel worden gevonden in de zeer groote onzekerheid, welke vrijwel in alle landen op politiek — en dus ook op financieel-economisch-gebied bestaat. De grootste aandacht gaat weliswaar uit naar Frankrijk en Duitschland, doch ook Groot-Brittannië boezemt belangstelling in, omdat ook daar de regeering niet muurvast in het zadel zit en omdat daar te lande bovendien de arbeiders-moeilijkheden zich op het oogenblik het felst manifesteren.

Wat Frankrijk betreft, is de beurs geheel in beslag genomen door de beschouwingen omtrent de plannen van den als toekomstigen premier beschouwden burgemeester van Lyon, Herriot, alsmede door den strijd, welke door dezen is aangeboden met den president der Republiek, Millerand. De fondsenmarkt is natuurlijk niet in de eerste plaats geïnteresseerd bij het politieke geschil, doch wel bij de gevolgen, welke hieruit op financieel en economisch gebied kunnen voortvloeien. Principieel hecht men overigens ook wel beteekenis aan den strijd tusschen regeering en president, omdat het aftreden van den laatste een precedent kan vormen, waardoor de Fransche republiek meer in de voetstappen van de Amerikaansche zou treden en een regeeringswisseling in de toekomst dus zeer fundamenteele verschuivingen ten gevolge zou kunnen hebben. Doch voor het oogenblik is toch van veel grooter gewicht, welke maatregelen de komende regeering denkt te gaan toepassen. In dit

opzicht is er veel analogie met den toestand vóór het optreden van het labour-bewind in Engeland. Ook thans heerscht er in sommige kringen vrees voor een heffing ineens, hoewel de heer Herriot, met zijn breeden blik, ongetwijfeld wel gevoelt, welk een ingrijpende veranderingen dit in de Fransche kapitaalmarkt zou brengen. Afgevacht dient echter te worden, in hoeverre hij door zijn politieke bondgenooten op den radicalen weg zal worden voortgeschoven. Het is o.a. deze vrees geweest, welke vele Fransche beleggers er toe heeft gebracht, hun kapitaal over de grenzen in veiligheid te brengen; de daling van den Franc gedurende de afgelopen week, is hiervan het directe resultaat geworden. De vage vrees voor een kapitaalheffing gaat echter gepaard met een meer reële angst voor andere fiscale maatregelen. De heer Herriot is het aan zijn program verplicht de verbruiksbelastingen te verminderen en te vervangen door directe heffingen, voorts de sociale wetgeving en het onderwijs met grootere sommen te doteren. Weliswaar zijn dit maatregelen, welke in hun volle uitwerking — en misschien dan zelfs nog niet eens — niet vóór het budget-jaar 1925 tot uitdrukking zullen komen, doch de beurs houdt, zooals vanzelf spreekt, hiermede thans rekening. Derhalve heeft de handel een kwijnend verloop gehad, met uitzondering dan van de door de daling in Francs naar voren gebrachte arbitrage-waarden. Doch ook hier was men toch nog uiterst voorzichtig, in verband met het feit, dat de internationale politieke toestand nog zoo uitermate verward is. Weliswaar is de oude regering in Duitschland teruggekeerd en heeft deze zich uitgesproken vóór het aanvaarden van de Dawes-conclusies, doch de oppositie is krachtig gebleven en de toekomst kan de kracht van dezen toestand nog bewijzen.

Dit is dan ook de reden, waarom men aan de beurs van Berlijn ook een ongeanimeerde houding aan den dag heeft gelegd. Ongetwijfeld zijn er symptomen, die ook zonder politieke moeilijkheden van voldoende gewicht zouden zijn geweest, om de schaal van den beurshandel naar den flauwen kant te doen overslaan, doch het is niet twijfelachtig, dat de ongewisheid van het regeeringsbeleid de stemming zeer sterk heeft gedrukt. Indien men toch met vrij groote zekerheid zou kunnen zeggen, dat de rapporten van de commissies van deskundigen in veilige haven waren aangeland, dan zou men tevens vrijwel er van overtuigd kunnen zijn, dat aan de zeer bijzondere crediet-moeilijkheden van het oogenblik binnen afzienbaren tijd een einde zou zijn gekomen, al ware het slechts doordat dan de oprichting van een nieuwe circulatiebank vrijwel verzekerd zou zijn. Thans echter duren de wrijvingen op de geld- en kapitaalmarkten voort. De faillissementen bewegen zich in sterk stijgende lijn, de aanvragen om „Geschäftsaufsicht” zijn zoodanig toegenomen, dat de regering zich voorstelt maatregelen omtrent den maximum-duur en omtrent de verplichting tot publicatie door te voeren. De inkrimping van het economisch leven is derhalve in vollen gang. De noodzakelijkheid hiervan kan natuurlijk niet worden ontkend, doch het lijdt geen twijfel, dat deze inkrimping ook zonder de bijzonder onaangename en zeer pijnlijke neven-verschijnselen van thans plaats zou hebben gehad, indien de crediet-markt normaal had gefunctioneerd, door de scherpe selectie, welke de Rijksbank bij het toekennen van voorschotten toepast. De voortdurend geringer wordende omzetten van handel en industrie hebben tevens het gevolg gehad, dat de wisselmarkt een sterke ontspanning heeft ondergaan. In de achter ons liggende week heeft het sedert het invoeren van de deviezen-voorschriften ongekende feit zich voorgedaan, dat, behalve voor cable New York (waarvan de toewijzing 50 pCt. bedroeg) aan alle aanvragen voor buitenlandsche betaalmiddelen ten volle kon worden voldaan. In verband met het bovenvermelde is het echter duidelijk, dat hierin geen terugkeer tot normale verhoudingen kan worden gezien. De beurs vat dit dan ook niet als zoodanig op en is sterk gebukt gegaan onder de algemeene verarming en de lusteloosheid van het zakenleven. Ook de statistieken van den buitenlandschen handel over de maand April hebben, door het aantoonen van een saldo-passief van meer dan 320 miljoen goudmarken, tot de ongeanimeerde stemming medegewerkt. Hier en daar echter, ook van Fransche zijde, zijn stemmen opgegaan, welke de niet volkomen juistheid van de Deutsche cijfers betwisten, afgezien nog van het feit, dat de bezetting van het Roergebied een duidelijk beeld van den buitenlandschen handel in den weg staat. Zooveel is echter wel zeker, dat van een saldo-actief geen sprake is en dat dus, gezien de vermindering van Duitschland's „onzichtbaren” export, ook de betalingsbalans, afgescheiden van de oorlogsverplichtingen, geen optimisme kan kweken. Ook de faillissementen in de bankwereld, voornamelijk in Hamburg en Frankfurt a/M. hebben een alarmeerende uitwerking gehad,

waarbij nog de berichten uit Weenen kwamen, o.a. omtrent de insolventie van de Wiener Lombard & Escompte-Bank en de arrestatie van verschillende personen, die tot voor kort in het brandpunt van het economisch leven hebben gestaan.

Te London is de tendens al evenmin opgewekt geweest. Het vooruitzicht op de vacantedagen zou op zich zelve reeds er toe hebben bijgedragen de omzetten te doen inkrimpen, waarbij deze week nog de belangstelling voor den Derby-ren is gekomen. Doch ook bij kleine omzetten zou de stemming wel opgewekt hebben kunnen zijn. Dit is echter niet het geval geweest, voornamelijk doordat de Britsche regering weer tegenover moeilijkheden in de arbeiderswereld is geplaatst, ditmaal nog wel op een wijze, welke als een „wilde staking” wordt gekenschetst. Het feit echter, dat sommige spoorwegarbeiders aan een dergelijke staking hebben willen meedoen, ongeacht het eerst onlangs bijgelegd conflict en de voortdurende pogingen, welke van regeeringszijde worden ondernomen, om daadwerkelijken strijd tusschen werknemers en werkgevers zooveel mogelijk uit te schakelen, teekent wel de onrust, welke op industrieel gebied in Engeland bestaat. Onder deze omstandigheden heeft het slechts matige voldoening gewekt, dat de indexcijfers van groothandels-prijzen over de maand Mei een vrij groote daling te aanschouwen hebben gegeven.

De markt te New York heeft een min of meer afwijkend verloop gehad. Hoewel de berichten uit handel en industrie verre van gunstig luiden, heeft de fondsenmarkt voor sommige aandelen toch een opgewekt verloop gehad. Dit gold in de eerste plaats spoorwegwaarden en van deze weer vóór alles de lichtere shares. Vermoedelijk zijn hier dan ook meerendeels louter speculatieve overwegingen, zonder zakelijken ondergrond, in het spel. Naast het feit toch, dat de z.g. sleutel-industrieën — staal en ijzer, bouwbedrijf, automobiël-nijverheid — alle een tijd van malaise, althans in vergelijking met de activiteit van enkele maanden geleden, doormaken, zijn de vooruitzichten voor de spoorwegen, ook ten aanzien van het vervoer van landbouwproducten, niet buitengewoon gunstig. Het eerste rapport van het landbouw-departement van Washington betreffende den stand van katoen b.v. is zelfs zeer teleurstellend geweest. Een stand van dezen oogst van 65,6 per 25 Mei j.l. mag als zeer laag worden aangemerkt, in vergelijking met een percentage van 71,0 in het vorig jaar, 69,6 in 1922, 66,0 in 1921 en een gemiddelde over de laatste 10 jaren van 72,8. Ongetwijfeld kunnen gunstige weersomstandigheden nog veel ten gunste veranderen, doch op zich zelve kon uit dit rapport geen reden tot optimisme worden geput.

Ten onzent heeft de markt ook een zeer lusteloos verloop gehad, waarop alleen de beleggings-afdeeling een gunstige uitzondering heeft gemaakt. Dit moet echter voor het grootste gedeelte op rekening worden gesteld van de zeer ruime geldmarkt, gezien het feit, dat een emissie van f 4.000.000 Obl. der gemeente Rotterdam (tot aankoop van het z.g. „land van Hoboken”) niet eens volkomen is geslaagd. De bestaande leeningen echter hebben alle kunnen profiteren van den lagen rentekoers voor prolongatiegeld.

		2 Juni	4 Juni	6 Juni	Rijzing of daling
6	% Nederland 1922	97 ³ / ₁₆	97 ⁷ / ₁₆	97 ⁹ / ₁₆	+ ⁷ / ₁₆
5	% „ 1918	87 ³ / ₄	87 ⁷ / ₁₆	87 ⁹ / ₁₆	+ ⁵ / ₁₆
4 ¹ / ₂	% „ 1916	87	87	86 ¹⁵ / ₁₆	- ¹ / ₁₆
4	% „ 1916	78 ³ / ₄	79 ⁹ / ₁₆	78 ³ / ₄	+ ¹ / ₄
3 ³ / ₈	% „	71 ³ / ₄	71 ⁷ / ₈	72	+ ¹ / ₄
3	% „	62 ³ / ₄	62 ⁹ / ₁₆	63 ³ / ₈	+ ¹ / ₈
2 ¹ / ₂	% Cert. N. W. S.	52	52	52	
7	% Oost-Indië 1921	101 ³ / ₈	101 ⁷ / ₁₆	101 ⁵ / ₁₆	- ¹ / ₁₆
6	% „ 1919	96 ¹³ / ₁₆	96 ⁷ / ₈	96 ¹³ / ₁₆	
5	% „ 1915	91	91 ¹ / ₄	91 ¹ / ₈	+ ¹ / ₈
5	% Rusland 1906	4 ³ / ₈	4 ³ / ₈	4 ³ / ₈	- ¹ / ₈
4	% Rusl. bij Hope & Co.	5 ⁹ / ₁₆	6 ³ / ₁₆	6	+ ⁷ / ₁₆
4	% Japan 1899	61 ⁵ / ₈	—	—	
5	% Brazilië 1895	52 ³ / ₄	53	53	+ ¹ / ₂
8	% San Paulo 1921	97 ³ / ₈	97 ³ / ₈	97 ¹ / ₂	
6	% Amsterdam 1920	98 ³ / ₄	98 ⁷ / ₈	—	+ ¹ / ₈
7	% Rotterdam 1920	100 ³ / ₄	101	101 ³ / ₈	+ ⁵ / ₈

Deze lage koers is weder een gevolg geweest van het bijna absoluut gebrek aan zaken. Alleen al uit dien hoofde zou een daling bijna onvermijdelijk zijn geweest, al zou deze niet zulke groote proporties hebben aangenomen, indien geen bijzondere factoren hadden medegewerkt. Voor de suikermarkt bestonden deze in de dalende richting van de prijzen voor Cubasuiker, in de teleurstellende dividenden voor aandelen Vorstenlanden en in het verschijnen van het prospectus der nieuwe uitgifte der Koloniale Bank, waardoor de handel in „claims” werd opengesteld met, als gevolg, vrij groot aanbod.

De *petroleumafdeeling* is gebukt gegaan onder de naverking van het door de beurs als onvoldoende beschouwde dividend op aandelen Koninklijke Petroleum Maatschappij en door de berichten omtrent een staatsgreep in Roemenië, waaronder vooral aandelen Geconsolideerde Hollandsche Petroleum Mij. hebben geleden.

Rubberaandelen waren aangeboden in verband met het ontbreken van betere vooruitzichten voor het ruwe product. *Tabaksfondsen* leden onder de minder gunstige vooruitzichten voor de volgende inschrijvingen, maar men verwacht, dat Duitsland, dat op de vorige inschrijvingen zoo sterk was vertegenwoordigd, zich eenigermate terug zal trekken. *Industriele aandelen* bleven verontrast.

	2 Juni	4 Juni	6 Juni	Rijzing of daling
Amsterdamsche Bank	122 $\frac{3}{8}$	123	122 $\frac{3}{8}$	- $\frac{1}{8}$
Incasso Bank	92 $\frac{3}{8}$	93	93 $\frac{1}{8}$	+ $\frac{1}{8}$
Koloniale Bank	168 $\frac{7}{8}$	172 $\frac{1}{2}$	159 $\frac{1}{2}$	-9 $\frac{1}{8}$ 1)
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	132 $\frac{1}{2}$	131 $\frac{1}{8}$	129 $\frac{7}{8}$	-2 $\frac{1}{8}$
Rotterd. Bankvereniging	94 $\frac{3}{4}$	—	94 $\frac{3}{4}$	—
Van Berkel's Patent	36	34 $\frac{7}{8}$	34 $\frac{1}{8}$	-1 $\frac{1}{2}$
Gouda Kaarsen	13	—	12 $\frac{1}{4}$	- $\frac{3}{4}$
Holl. Draad- en Kabelfabriek	44 $\frac{1}{8}$	42 $\frac{1}{2}$	41	-2 $\frac{1}{8}$
A. Jurgens' Ver. Fabr. g. aand.	56 $\frac{3}{8}$	53 $\frac{1}{4}$	54	-2 $\frac{3}{8}$
" " " pr. aand.	58 $\frac{1}{2}$	—	58	- $\frac{1}{2}$
Leerdam Glasfabrieken	23	—	—	—
Philips' Gloeilampenfabriek	289 $\frac{1}{2}$	287	288 $\frac{1}{4}$	-1 $\frac{1}{4}$
Vereenigde Blikfabrieken	89 $\frac{1}{4}$	89 $\frac{1}{4}$	—	—
Vereen. Chemische Fabrieken	38	41	36	-2
Compania Mercantil Argent.	18 $\frac{7}{8}$	18 $\frac{3}{8}$	17 $\frac{1}{4}$	-1 $\frac{1}{8}$
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	162 $\frac{1}{2}$	155 $\frac{1}{2}$	154 $\frac{3}{8}$	-8 $\frac{1}{8}$
Handelsverg. Amsterdam	429 $\frac{1}{4}$	427	423	-6 $\frac{1}{4}$
Handelsverg. Reiss & Co.	33 $\frac{1}{2}$	34	34	+ $\frac{1}{2}$
Int. Crediet- en Handelsverg.	—	—	—	—
Rotterdam	183 $\frac{1}{2}$	—	180	-3 $\frac{1}{2}$
Linde Teves & Stokvis	71 $\frac{1}{4}$	71 $\frac{3}{4}$	69	-2 $\frac{1}{4}$
Redjang Leborg Mijnb.-Mij.	128	125	126	-2
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	177 $\frac{1}{2}$	169	159 $\frac{3}{8}$	-17 $\frac{3}{8}$
Kon. Petroleum.-Mij.	415 $\frac{7}{8}$	420 $\frac{3}{8}$	406 $\frac{1}{2}$	-9 $\frac{1}{8}$
Phoenix Oil	100 $\frac{3}{4}$	97	94 $\frac{1}{2}$	-5 $\frac{1}{2}$
Amsterdam-Rubber-Mij.	122 $\frac{1}{8}$	120 $\frac{1}{4}$	119	-3 $\frac{1}{8}$
Kendeng Lemboe	156 $\frac{1}{2}$	155	157 $\frac{1}{2}$	+1 $\frac{1}{2}$
Oost-Java-Rubber-Mij.	178	176	176	-2
Deli-Batavia Tabak Mij.	281 $\frac{1}{4}$	279	269 $\frac{1}{2}$	-11 $\frac{1}{4}$
Deli-Maatschappij	327	319 $\frac{1}{4}$	312 $\frac{3}{8}$	-14 $\frac{3}{8}$
Senembah-Maatschappij	275 $\frac{1}{8}$	270	262 $\frac{1}{2}$	-13 $\frac{1}{8}$

1) ex. claim.

De *scheepvaartafdeeling* was zeer stil met afbrokkelende prijzen.

	2 Juni	4 Juni	6 Juni	Rijzing of daling
Holland-Amerika-Lijn	77 $\frac{1}{2}$	74 $\frac{1}{4}$	74	-3 $\frac{1}{2}$
" " " gem.eig.	62	61	60	-2
Hollandsche Stoomboot-Mij.	16 $\frac{1}{2}$	18 $\frac{1}{2}$	16 $\frac{3}{4}$	+ $\frac{1}{4}$
Java-China-Japan-Lijn	87	84	84 $\frac{1}{2}$	-2 $\frac{1}{2}$
Kon. Hollandsche Lloyd	6 $\frac{3}{4}$	7 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{3}{8}$	+ $\frac{1}{8}$
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	62 $\frac{7}{8}$	64	60 $\frac{1}{4}$	-2 $\frac{3}{8}$
Konink. Paketvaart-Mij.	139 $\frac{3}{8}$	139	139 $\frac{1}{2}$	- $\frac{1}{8}$
Maatschappij Zeevaart	73	—	72	-1
Nederl. Scheepvaart-Unie	119 $\frac{1}{2}$	118	117 $\frac{1}{2}$	-2
Nievelt Goudriaan	92	92	90 $\frac{1}{4}$	-1 $\frac{3}{4}$
Rotterdamsche Lloyd	114	113 $\frac{1}{4}$	113 $\frac{1}{4}$	- $\frac{3}{4}$
Stoomv.-Mij. „Nederland”	130 $\frac{1}{4}$	129 $\frac{1}{4}$	128 $\frac{1}{2}$	-1 $\frac{1}{4}$
" " „Noordzee”	18 $\frac{1}{4}$	18	18	- $\frac{1}{4}$

De *Amerikaansche markt* was vrij vast, in navolging van Wallstreet.

	2 Juni	4 Juni	6 Juni	Rijzing of daling
Americ. Smelting & Refining	65 $\frac{7}{16}$	65 $\frac{7}{8}$	65 $\frac{1}{2}$	+ $\frac{1}{16}$
Anaconda Copper	62 $\frac{3}{4}$	64 $\frac{3}{8}$	64	+1 $\frac{1}{4}$
Studebaker Corp.	90 $\frac{1}{2}$	93	89 $\frac{15}{16}$	-9 $\frac{1}{16}$ 1)
Un. States Steel Corp.	103 $\frac{1}{16}$	104 $\frac{3}{8}$	103 $\frac{13}{16}$	+ $\frac{3}{4}$
Atchison Topeka	111 $\frac{7}{8}$	111 $\frac{15}{16}$	111 $\frac{1}{2}$	- $\frac{3}{8}$
Erie	26	26	28 $\frac{3}{4}$	+2 $\frac{1}{4}$
Southern Pacific	97 $\frac{1}{16}$	96 $\frac{3}{4}$	—	- $\frac{5}{16}$
Union Pacific	143	143 $\frac{1}{4}$	142 $\frac{1}{2}$	- $\frac{1}{2}$
Int. Merc. Marine orig. gew.	9 $\frac{1}{2}$	9 $\frac{11}{16}$	9 $\frac{1}{4}$	- $\frac{1}{4}$
" " " pref.	35 $\frac{1}{4}$	35 $\frac{7}{8}$	34 $\frac{1}{4}$	-1

1) ex. div.

Prolongatie liep terug tot 2 $\frac{5}{8}$ pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

11 Juni 1924.

De tarwemarkt verkeerde in het begin der week onder den invloed van lagere markten in Noord-Amerika en sterk

aanbod uit Argentinië, terwijl in de meeste invoerlanden slechts weinig vraag naar tarwe bestond. De flauwe stemming te Chicago was vooral het gevolg van regenval in die streken, waar geklaagd was over droogte, terwijl ook de verschillende particuliere oogstramingen, die in het begin van Juni werden gepubliceerd, weliswaar wezen op eene vermindering der vooruitzichten sedert 1 Mei met een opbrengst aan winterarwe van ongeveer 5 pCt. minder dan in 1923, doch verontrustend waren deze cijfers niet. Daarbij kwamen berichten over zeer welkome regen in Canada en de mogelijkheid, dat de achterstand van den Canadeeschen oogst zou worden ingehaald. De markt te Winnipeg handhaafde zich echter beter dan te Chicago, blijkbaar juist door de omstandigheid, dat de oogst ongeveer 2 weken bij andere jaren ten achteren is en de bezaaide oppervlakte enkele procenten geringer is dan in 1923. Ook de lage particuliere ramingen van den oogst der zomertarwe in de Vereenigde Staten, waarvan de opbrengst werd geschat op ongeveer 185 miljoen bushels tegen 213 miljoen in het vorige jaar, werkte stimulerend op de Canadeesche markt. Reeds in het begin der week schenen de Noord-Amerikaansche tarwemarkten zeer gevoelig voor oogstberichten, zooals in dezen tijd van het jaar dikwijls het geval is. De officieele Fransche mededeeling, dat de oogst van 1923 indertijd ongeveer 6 pCt. te hoog bleek te zijn geraamd, bracht te Chicago en vooral te Winnipeg prijsverhooging te wege, ofschoon toch kan worden aangenomen, dat door de groote Fransche tarwe-inkoop van eenige weken geleden grootendeels in dit tekort is voorzien. In Europa stoorde men zich dan ook slechts weinig aan die vastere markt, te minder omdat Argentinië weder zeer veel tarwe verscheeptte, terwijl de voorraden in de havens daar nog toenamen. Op het Europeesche vasteland bleven de tarwezaken klein. De Zuid-Duitsche tweede hand blijft nog steeds stoomende Canadeesche en Argentijnsche tarwe aanbieden, met welk aanbod Nederland het grootste deel zijner behoefte dekt. Frankrijk en België kochten deze week weinig en naar Noord-Duitschland zijn tarwezaken van zeer weinig beteekenis. Slechts in Engeland bestond goede vraag naar Canadeesche tarwe, gesteund door de standhoudende markt te Winnipeg en het nu en dan vrij beperkte aanbod uit Canada. Niettegenstaande de dringende offertes uit Argentinië, die ondanks de ook aan de Argentijnsche termijnmarkten geleidelijk stijgende prijzen, daalden wegens lagere zeevrachten, werd in Engeland deze week veel Canadeesche tarwe gekocht, waarbij ten slotte iets hogere prijzen werden betaald. Ook in Plata-tarwe werden aan de Engelsche markt tot dalenden prijs geregeld zaken gedaan, zoowel in parcellen als in ladingen, terwijl ook eenige ladingen Australische tarwe werden verhandeld. De kooplust in Engeland werd in de hand gewerkt door oogstberichten uit Europa, die voor verschillende landen vrij ongunstig waren. Vooral is dit het geval voor Roemenië en Rusland, waar droogte en hitte vrees voor schade teweegbrengen. In Roemenië is intusschen eenige regen gevallen, doch blijkbaar niet voldoende om den toestand afdoende te verbeteren. Uit sommige streken van Rusland zijn de laatste berichten zeer ongunstig, terwijl ook Noord-Afrika nog altijd over de gevolgen der droogte klaagt. In West-Europa is over het algemeen de stand der gewassen de laatste weken verbeterd.

Na de eigenlijk niet verontrustende particuliere ramingen van de opbrengst der winterarwe van de Vereenigde Staten, werd de markt na de Pinksterdagen opgeschrikt door het zeer ongunstige rapport van het Ministerie van Landbouw te Washington, dat de opbrengst schat op slechts 509 miljoen bushels, terwijl de particuliere ramingen gevarieerd hadden van 544 tot 554 miljoen bushels. Op 1 Mei bedroeg de officieele schatting nog 553 miljoen tegenover een opbrengst in 1923 van 572 miljoen bushels. Het ligt voor de hand, dat de markt te Chicago op deze zeer lage raming sterk reageerde en het slot op 10 Juni was daar dan ook ongeveer 4 cents hooger dan op den 9den. In vergelijking met een week tevoren staat Juli-tarwe te Chicago nu 5 $\frac{1}{2}$, September 4 $\frac{1}{4}$ dollarcent per 60 lbs. hooger. Hiermede zijn de prijzen van ongeveer 24 Mei weder bereikt, waarna toen wegens regen in het Zuid-Westen en in de Staten aan de Westkust de laatste prijsdaling was begonnen. Blijkbaar heeft deze regen volgens de te Washington beschikbare gegevens niet de gevolgen gehad, die men zich daarvan aan de markt te Chicago had voorgesteld. Voor zomertarwe stemt de officieele raming op 184 miljoen bushels zeer goed overeen met de particuliere cijfers. Winnipeg deelde in de vaste stemming en de markt sloot daar op 10 Juni 4 $\frac{3}{8}$ cent hooger dan op den 2den. (Op 3 Juni was de markt gesloten). Hiermede is Juli-tarwe te Winnipeg gekomen op het hoogste punt sedert op het eind van December de zaken in dezen termijn een aanvang namen. Ook de markt in Argentinië

Noteringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Ayres			Soorten	9 Juni 1924	2 Juni 1924	11 Juni 1923
	Tarwe Juli	Mais Juli	Haver Juli	Tarwe Juni	Mais Juni	Lijnzaad Juni				
7 Juni '24	104 ³ / ₈	78 ³ / ₈	46 ³ / ₄	11,25	7,55	19,80	Tarwe* 1	12,90	12,60	13,25
31 Mei '24	103 ⁷ / ₈ 1)	75 ¹ / ₂ 1)	45 ¹ / ₂ 1)	11,15	7,60	19,40	Rogge (No. 2 Western) 1	9,45	9,50	9,80
7 Juni '23	110 ¹ / ₂	80 ⁷ / ₈	42 ³ / ₈	11,65 2)	8,40 2)	21,80 2)	Mais (La Plata) 3	188,—	193,—	211,—
7 Juni '22	114 ¹ / ₈	60 ³ / ₄	36 ³ / ₄	12,45 3)	7,45 3)	20,20 3)	Gerst (48 lb. malting) 2	205,— 4)	208,— 4)	175,—
7 Juni '21	120 ¹ / ₂	61 ¹ / ₈	35 ³ / ₄	17,40 3)	8,50 3)	19,35 3)	Haver (38 lb. white clipp.) 1	9,90 5)	10,15 5)	10,25
20 Juli '14	82	56 ³ / ₈	36 ¹ / ₂	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) 1	11,45	11,40	11,30
							Lijnzaad (La Plata) 3	389,—	382,—	452,—

1) Per Mei. 2) Per Juli. 3) Per Augustus.

1) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG.

*No. 2 Hard/Red Winter Wheat. 4) Donaugerst. 5) Canada No. 3.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	1/7 Juni 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	1/7 Juni 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	1924	1923
Tarwe	20.136	422.477	300.025	—	13.957	25.671	436.434	325.696
Rogge	6.361	216.916	193.613	—	3.575	485	220.491	194.098
Boekweit	473	11.113	5.657	—	—	—	11.113	5.657
Mais	4.167	307.040	262.510	2.011	48.884	42.690	355.924	305.200
Gerst	4.811	139.133	87.507	340	22.872	7.062	162.005	94.569
Haver	3.120	87.896	34.532	161	242	533	88.138	35.065
Lijnzaad	2.331	118.810	61.662	4.505	42.195	44.802	161.005	106.464
Lijnkoek	2.170	86.801	98.861	—	700	—	87.501	98.861
Tarwemeel	2.543	109.778	32.764	—	10.909	3.864	120.687	36.628
Andere meelsoorten	132	3.498	1.227	—	—	—	3.498	1.227

geraakte sterk onder den invloed van de Noord-Amerikaan-
sche vaste stemming en op 10 Juni waren ook daar de
tarweprijzen veel hooger. Het slot aan de termijnmarkten
te Buenos-Aires en Rosario kwam daardoor 40 à 55 cent-
voss per 100 KG. boven 3 Juni. Misschien zal door de slechte
vooruitzichten voor de Noord-Amerikaan- wintertarwe,
tezamen met de droogte in Oost-Europa, de Europeesche
tarwevraag weder algemeen worden, doch hiertegenover
staat, dat de onbevredigende vraag van de laatste weken
vooral het gevolg is van financieele moeilijkheden in de
betreffende landen. Daarbij mogen uit Argentinië nog eeni-
gen tijd groote verschepingen worden verwacht, evenals uit
Canada. De wereldverschepingen waren dan ook deze week
weder buitengewoon groot. Het dient echter toegegeven,
dat een kleine oogst in de Vereenigde Staten zeker van
grooten invloed zal zijn op de wereldmarkt van tarwe.
Reeds werden op 10 Juni aan de Engelsche markt, wegens
het ongunstige oogstrapport sterk verhoogde prijzen voor
tarwe betaald, bij flinken omzet, vooral in Manitoba's.

Voor rogge zijn de vooruitzichten in Noord-Amerika er
sedert 1 Mei niet op achteruit gegaan, doch op 10 Juni
deelde ook dit artikel in de algemeene prijsstijging te
Chicago, waar rogge trouwens reeds de geheele week vast
was geweest met geleidelijke prijsverhoging. De vraag naar
Amerikaan- rogge was in Europa echter slecht. Noord-
Duitsland, dat onlangs veel Amerikaan- rogge had
gekocht, gedeeltelijk voor transitie naar Denemarken en
Scandinavië, zette die inkoop niet voort en stoomende
partijen werden daar beneden Amerikaan- pariteit ver-
handeld. Ook in Nederland werden in Amerikaan- rogge
weinig zaken gedaan, terwijl in andere soorten de omzet
daar al evenmin levendig was. Russische rogge wordt nog
steeds in vrij ruime mate verscheept en ofschoon uit Rus-
land zelf het verdere aanbod klein is, konden de prijzen
zich niet handhaven en werd geleidelijk iets lager verkocht.

Mais was weder flauw wegens overvloedig aanbod uit
Argentinië. De verschepingen van Platamaïs waren van
ongekend grooten omvang en overtroffen weder die van
de vorige week. Zij bedroegen 975.000 quarters, ongeveer het
dubbele van de wekelijkse verschepingen in dezen tijd van
het vorige jaar. Toch namen de voorraden in de Argen-
tijnsche havens nog toe en de zeer groote omvang van den
oogst laat zich dus reeds zeer vroeg in het seizoen ten
volle gevoelen. Vóór de groote omvang der verschepingen
dezer week bekend was, was Platamaïs in Europa reeds
dagelijks lager te koop wegens lagere zeevrachten en de
algemeen flauwe stemming voor mais. Toen had de prijs-
daling echter soms opleving der vraag ten gevolge en in
Engeland, België en Nederland werd op sommige dagen
een flinke omzet bereikt. Toen de verschepingen zulk een
zeer hoog cijfer bleken te hebben bereikt, verminderde
echter de kooplust en nam het dringende aanbod van spoedige
Platamaïs toe. Kortelings afgeladen of spoedig te ver-
schepen partijen bedingen geen premie meer boven latere
posities en werden zelfs in sommige gevallen tot de laag-

ste prijzen verhandeld. Voor andere maissoorten werd de
afzetmogelijkheid zeer bemoeilijkt door deze flauwe markt
voor Platamaïs. Wel zijn in Roemenië de maïs-prijzen min-
der sterk gedaald wegens de schade aan den oogst, die
daar ten gevolge van de droogte wordt gevreesd, doch er
werd deze week veel mais van den Donau verscheept en
zoolang voor Roemeensche maïs meer wordt gevraagd dan
voor Platamaïs, zal het zeer bezwaarlijk zijn, daarvoor
plaatsing te vinden. Engeland toont, ondanks de kleine
maïsvoorraden in de Engelsche havens, voor andere dan
Platamaïs zeer weinig belangstelling, evenals België, en
Duitsland doet wegens de bekende financieele bezwaren
nauwelijks eenige inkoop van maïs. Nederland lijdt nog
steeds onder groote voorraden en Roemeensche maïs werd
daar dagelijks lager verkocht ten gevolge van de flauwe
markt voor Argentijnsche maïs. Een lading Roemeensche
maïs werd dezer dagen naar Scandinavië verkocht, doch de
prijs was zeer laag en kwam vrijwel met dien voor Plata-
maïs overeen. Een verdere stoomende lading werd naar
Rotterdam gedirigeerd, wat bij den slechten toestand van
de Nederlandsche markt er wel op wijst, dat maïs in ge-
heel West-Europa zeer moeilijk te plaatsen is. Weliswaar
wordt in den eersten tijd weinig maïs in Nederland ver-
wacht, doch de voorraden zijn nog ruim voldoende om
dezen tijd te overbruggen, vooral nu de vraag slecht is
en ondanks de prijsverlaging slechts weinig uitbreiding
ondergaat. De termijnmarkten in Argentinië toonden slechts
geringe fluctuaties, met ten slotte eenige neiging tot prijs-
verhoging, doch Chicago was vast wegens ongunstig weder
voor den oogst. Het slot was daar op 10 Juni ongeveer
4 dollarcent per 56 lbs. hooger dan een week tevoren,
doch daar exportzaken in maïs uit Noord-Amerika geheel
hebben opgehouden, ondervond de markt in Europa daar-
van geen invloed.

Gerst wordt uit de uitvoerlanden slechts in beperkte
hoeveelheden aangeboden en de prijzen konden zich hier-
voor dan ook goed handhaven. Wel ondergingen de prijzen
hier en daar den invloed van de flauwe maïsmarkt en ver-
minderde de vraag, doch van een groote prijsdaling, zoo-
als voor maïs is geen sprake. Amerikaan- soorten waren
door de ook voor dit artikel lagere markten in de Vere-
eenigde Staten en Canada wat lager te koop. Rusland is
echter nauwelijks als verkoper aan de markt, uit Roeme-
nië is het aanbod klein en uit Noord-Afrika evenzeer
wegens de slechte oogstvooruitzichten in Algiers en Tunis.
Ook uit Britsch-Indië zijn de berichten minder gunstig.
Engeland kocht Canadeesche en Britsch-Indische gerst,
doch naar het vasteland kwamen slechts weinig nieuwe
zaken tot stand. Aangekomen en spoedig verwachte par-
tijnen vinden echter in België en Nederland vrij goed plaat-
sing. In Duitsland lijdt ook voor gerst de afzet onder
de financieele crisis.

Haver was deze week stil en zoowel in Engeland als
op het vasteland was de omzet klein.

SUIKER.

De markt in New York fluctueerde deze week weers sterk. Spot Centr. openden met eene notering van 5,15 om terug te loopen tot 4,77, terwijl op de termijnmarkt de openings- en snotnoteringen met het daartusschen liggende laagste punt als volgt waren:

Juli	3,53/3,16/3,26
Sept.	3,67/3,29/3,38
Dec.	3,43/3,15/3,25
Maart	3,20/3,—/3,05

De versmeltingen in de Atlantische havens der V.-S. bedroegen deze week 64.000 tons tegen 62.000 tons verleden week.

Cubasuiker voor prompte afscheep werd verhandeld tot prijzen, dalende van 3,44 tot 3,— d.c. c. & f. New York. Op de verlaagde prijsbasis werd echter weder meer kooplust getoond.

De laatste Cuba-statistiek luidt:

	1924	1923	1922
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 31 Mei '24..	64.609	45.991	67.484
Tot. sedert 1 Dec. '23-31 Mei '24	3.160.237	3.026.467	2.894.711
Aantal werkende fabrieken..	18	11	37
Weekexport 31 Mei '24	78.288	85.357	88.649
Tot. sedert 1 Jan. '24-31 Mei '24	2.230.998	2.357.824	1.872.258
Totale voorraad op 31 Mei '24	929.239	669.545	1.063.704

De totale productie van Cuba bedroeg op 6 dezer 3.954.000 tons tegen 3.520.000 tons verleden jaar, terwijl het aantal fabrieken, dat op dien dag nog malende was, 18 bedroegen tegen 11 verleden jaar.

De zichtbare voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1924	1923	1922
	Tons	Tons	Tons
Duitsland 1 Mei '24	599.000	703.000	424.000
Tsjechoslowakije 1 Mei '24...	268.000	200.000	198.000
Frankrijk 1 Mei '24	110.000	114.000	90.000
Nederland 1 Mei '24	86.000	126.000	152.000
België 1 Mei '24	53.000	50.000	55.000
Gr.-Britannië en Ierl. 1 Mei '24	424.000	306.000	322.000
Totaal (Europa) ..	1.540.000	1.499.000	1.241.000
Atlant. havens V. S. 4 Juni '24.	217.000	195.000	194.000
Cuba 31 Mei '24	929.000	670.000	1.064.000
Totaal ..	2.686.000	2.364.000	2.499.000

In Engeland hebben raffinadeurs hunne prijzen voor alle posities deze week 2 maal, in totaal met sh. 2/-, verlaagd.

Op Java blijft eene loome stemming heerschen en is de prijs voor Superieur gedaald tot f 13 en voor No. 16 en hooger tot f 12, waartoe herverkoopen plaats vonden, terwijl voor prompte levering nog aanmerkelijk betere prijzen te bedingen zijn. In verband met de vertraagde opening der campagne en de groote afschepingen, die nog in Juni moeten plaats hebben, wordt echter weinig disponibile suiker aangeboden. Hieraan mag ook toegeschreven worden, dat de Javamarkt geen groteren invloed ondervond van de scherpe daling in Amerika.

Hier te lande volgde de markt trouw het voorbeeld van New York. Prijzen brokkelden gestadig af totdat Amerika zich herstelde, hetgeen hier eveneens direct gevoeld werd door eenig prijsherstel. Aan het slot werd voor Juni f 23 $\frac{3}{8}$ geboden zonder verkoopers, terwijl Augustus tot f 22 $\frac{1}{2}$ en November tot f 21 $\frac{1}{2}$ werd afgedaan. De omzet bedroeg deze week ongeveer 7000 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Aug.	Londen			New York 96 pCt. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Juni/Juli	Cuba's 96 pCt. c.i.f. Juni/Juli	
6 Juni '24	f 22 $\frac{15}{16}$	40/3	19/-	17/3	4,77
30 Mei '24	„ 23 $\frac{1}{2}$	42/-	20/-	19/3	5,06
6 Juni '23	„ 35 $\frac{1}{2}$	69/3	26/6	31/-	8,16
6 Juni '22	„ 24 $\frac{1}{16}$	53/3	19/3	14/6	4,48
4 Juli '14	„ 11 $\frac{3}{32}$	18/-	—	—	3,26

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 4 Juni 1924.

Van het meeste belang is deze week wel de uitgifte van het Bureau Rapport geweest, dat de conditie van de Amerikaansche katoenooft aangaf als 65,6 %, tegen 71 % verleden jaar en 66 % in 1921. Dit was wel lager dan men algemeen verwachtte, doch het had weinig invloed op de markt,

daar een en ander reeds in prijzen verdisconteerd was. Prijzen zijn weinig veranderd en de vraag blijft gering. Noteeringen van Egyptische katoen liepen verleden Vrijdag plotseling op, terwijl F. G. F. spot 90 punten hooger was; sindsdien is echter een deel dezer stijging weer verloren gegaan. Aan Uppers schijnt gebrek te komen en prijzen hiervan zijn hoog in vergelijking met de Sakelgrades, zoodat deze laatste thans meer gevraagd worden. Berichten over den nieuwen oogst luiden gunstig.

Spinners van Amerikaansche garens hebben weer een rustige week gehad. De vraag naar alle soorten, zoowel naar de grove als medio nummers in mule en ringgarens is slechts van weinig beteekenis. Hier en daar worden enkele manden verkocht, doch van geregelde zaken is geen sprake. Getwijnde garens zijn iets beter, hoewel er in cops enkele flinke partijen voor binnenlandsch gebruik geplaatst zijn. Van Indië zijn enkele lage biedingen voor getwijnde garens binnengekomen, welke echter niet geaccepteerd zijn. Spinners trachten hooger te noteeren, doch verliezen grond. In de Egyptische sectie rapporteert men een rustige week, doch de meeste Eg. Spinners zijn voldoende bezet. In fijne getwijnde garens voor voiles zijn verleden week flinke zaken gedaan, maar de vraag is sindsdien verminderd.

De doekmarkt blijft flauw en hoewel er in het begin van de week een schijn van belangstelling was voor het komende Bureau Rapport, verflauwde deze spoedig, toen dit gepubliceerd werd en bleek dat de markt hierdoor niet beïnvloed werd, zoodat men toen meer interesse voor de Derby en de naderende Pinkstervacantie had. Over het algemeen is de markt dan ook flauw, hoewel er hier en daar wel enkele kleine partijtjes zijn verkocht in diverse lines. Over het algemeen zijn noteeringen wel iets vaster, doch er is te weinig vraag om de markt definitief te kunnen beoordeelen en men hoopt dat na de vakantie koopers wat meer optimistisch over de toekomst zullen zijn.

28 Mei 4 Juni Oost. koersen. 27 Mei 3 Juni
 Liverpoolnoteeringen. T.T. op India 1/4 $\frac{7}{8}$ 1/4 $\frac{3}{4}$
 F.G.F. Sakellaridis 23,10 23,90 T.T. op Hongkong 2/4 $\frac{1}{8}$ 2/4 $\frac{1}{8}$
 G.F. No. 1 Oomra 11,75 11,75 T.T. op Shanghai 3/3 $\frac{1}{4}$ 3/3 $\frac{1}{4}$

Noteering voor Loco-Katoen.
 (Middling Uplands.)

	6 Juni 1924	29 Mei 1924	23 Mei 1924	6 Juni 1923	6 Juni 1922
New York voor Middling ...	29,40 c	32,65 c	32,35 c	28,45 c	20,90 c
New Orleans voor Middling	29,55 c	30,88 c	30,70 c	28,25 c	20,38 c
Liverpool voor Fy Middl. ...	17,80 d	18,23 d	18,01 d	15,99 d	11,97 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
 (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '23 tot 6 Juni '24	Overeenkomstige periode 1922-'23	1921-'22
Ontvangsten Gulf-Havens.	6.639,7	5.635	5.844,3
Atlant. Havens			
Uitvoer naar Gr. Britannië	1.612	1.246,7	1.570,8
„ „ 't Vasteland.	3.771,7	3.238	3.783
„ „ Japan	***	***	***

Voorraden.

(In duizendtallen balen).

	30 Mei '24*)	Overeenkomstig tijdstip	
		1923	1922
Amerik. havens	364	383	857
Binnenland	312	441	696
New York	—	—	—
New Orleans	—	—	—
Liverpool	258	277	493

*) Berichten d.d. 6 Juni niet ontvangen.

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk.)
 Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
7 Juni 1924	293.000	24.275	1.351.000	28.000	6 $\frac{1}{2}$
31 Mei 1924	258.000	24.650	1.159.000	28.000	6 $\frac{3}{32}$
24 „ 1924	268.000	24.925	1.282.000	27.000	5 $\frac{15}{16}$
7 Juni 1923	815.000	21.450	1.190.000	23.100	5 $\frac{25}{64}$

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
7 Juni 1924....	73.000	3.422.000	210.000	9.644.000
7 „ 1923....	39.000	2.470.000	55.000	6.468.000

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 1 Juni 1924 in duizenden balen.

	1924	1923	1922	1921	1920
Voorraad in Europa..	1.783	2.018	2.596	1.858	2.102
Stoomend (Brazilië ..	413	302	381	710	451
n. Europa (Oost-Indië.	19	9	14	7	—
	2.215	2.329	2.991	2.575	2.553
Voorraad Ver. Staten	668	825	1.149	2.037	1.494
Stoomend					
naar Brazilië ..	428	234	348	215	617
Ver.Staten)					
	3.311	3.388	4.488	4.827	4.664
Voorraad in Rio	258	833	1.640	775	383
„ „ Santos..	1.159	1.256	2.755	2.933	1.919
„ „ Bahia ..	26	10	19	40	22
Totaal	4.754	5.487	8.902	8.575	6.988
Op 1 Mei	4.445	6.123	8.837	8.580	7.581
	1923	1922	1921	1920	1919
Op 1 Juli	5.340	8.639	8.700	6.750	10.336

RUBBER.

De markt had een zeer rustig verloop gedurende de afgelopen week, terwijl ook de prijzen nagenoeg onveranderd bleven. Het slot was iets vaster met de volgende noteringen:

		einde voorafgaande week:	
Prima Crêpe	Juni	57½ ct.	55 ct.
„ „	Juli/Sept.	58 „	57½ „
„ „	Oct./Dec.	61 „	60½ „
Smoked Sheets	Juni	55 „	53½ „
„ „	Juli/Sept.	58 „	57 „
„ „	Oct./Dec.	60 „	59½ „
	11 Juni 1924.		

STEENKOLEN.

Het werk in de kolenmijnen in Westfalen is sinds enkele dagen weder hervat, met het gevolg, dat geleidelijk aan weder Westfaalse kolen over de grens komen. De bestellingen van Duitsche zijde aan de Engelsche mijnen hebben nagenoeg opgehouden, waardoor de markt voor kolen in Engeland zoo mogelijk nog flauwer is geworden. Deze flauwe stemming vindt uitdrukking in steeds lager gaande prijzen. Deze zijn:

Northumberland Ongezeefde	f 14,—
Durham Ongezeefde	„ 14,90
Cardiff Ongezeefde	„ 17,50
Schotsche Gezeefde	„ 14,50
Yorkshire Gewasschen Doubles	„ 17,—
Westfaalse VETFÖRDER	„ 17,—
„ VETSTUKKEN	„ 19,10
„ Smeenootjes	„ 18,50
„ Gasvlamfördër	„ 17,25
„ Gietcokes	„ 24,—

alles per ton van 1000 KG., franco station Rotterdam/Amsterdam. Markt flauw.

10 Juni 1924.

METALEN.

Loco-Noteringen te Londen:

Data	Koper Standaard	Koper Electrolytisch	Tin	Lood	Zink
10 Juni 1924..	61.15/-	67.10/-	216.7/6	33.-/-	31.15/-
2 „ 1924..	61.12/6	67.5/-	212.7/6	30.17/6	30.17/6
26 Mei 1924..	61.2/6	66.15/-	206.17/6	29.17/6	30.12/6
19 „ 1924..	62.-/-	67.10/-	206.5/-	29.2/6	30.12/6
11 Juni 1923..	67.7/6	73.15/-	197.5/-	26.-/-	30.17/6
20 Juli, 1914..	61.-/-		145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

VRACHTENMARKT.

De week voorafgaande aan Pinksteren gaf den reeders niet veel reden tot optimisme. De La Plata markt, welke de eenige markt was, die gedurende het geheele jaar emplooi

heeft gegeven aan zeer veel schepen tegen goede vrachten, is ook aan het inzakken. Ook de vrachten van Engelsch Indië, welke den laatsten tijd iets vaster waren, geven weer teekenen van zwakte.

Over het algemeen zijn de vooruitzichten met de vacantiemaanden in het zicht niet zeer bemoedigend.

Van Noord-Amerika was de vraag naar ruimte voor graan gering en ook van Montreal werden zoo goed als geen booten bevracht. Eenige booten met steenkolen werden afgesloten van de Northern range naar Rio de Janeiro, doch ook hier werden door eenige booten lagere vrachten, nl. \$ 3,40 voor Juni aflading geaccepteerd.

De vracht voor pitchpine van de Gulf naar La Plata zakte ook in, niettegenstaande de La Plata vrachten hetzelfde deden.

Wat deze laatste betreft, is het geldende cijfer voor Juni ongeveer 26/- van niet boven San Lorenzo naar U.K./Continent.

Zoals reeds gezegd, zijn de vrachten van Engelsch-Indië lager. Een kleine boot is afgesloten tegen 25/3 on deadweight van Bombay met 25 Juni cancelling.

Van Java naar de Middellandsche Zee/U.K./Continent werd 30/- betaald.

De hoeveelheid scheepsruimte, welke in de Middellandsche Zee aanwezig is, is zeer groot, met het gevolg, dat van de Zwarte Zee het lagere cijfer van 12/6 naar het Continent en 13/- naar U.K. werd geaccepteerd door een Juli boot.

De ertsvrachten van de Middellandsche Zee geven, zooals onder deze omstandigheden vanzelf spreekt, een slecht resultaat en de mogelijkheid om de booten van de Middellandsche Zee in ballast uit te sturen naar La Plata of Montreal om zodoende aan een verlies te ontkomen wordt steeds geringer.

De uitgaande vrachten van Wales naar de Middellandsche Zee waren iets beter. Naar Venetië werd 13/- betaald. De laatste dagen was de vraag naar ruimte echter geringer.

De uitgaande vracht naar La Plata liep iets op, nl. tot 13/3 voor prompte booten.

10 Juni 1924.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol kanaal	Rotterdam	Engeland
2-7 Juni 1924	—	13/- ²	14½ ¹	—	26/-	26/-
26-31 Mei 1924	—	13/- ²	14½ ¹	—	28/9	28/9
4-9 Juni 1923	—	18/- ²	2.25 ¹	—	25/3	25/3
5-10 Juni 1922	—	—	14 ¹	4/-	26/1½	26/1½
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11½	1/11½	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genoa	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Gothenburg
2-7 Juni '24	5/-	10/7½	12/10½	13/3½	4/6	7/3
26-31 Mei '24	5/3	10/7½	12/10½	12/10½	4/6	—
4-9 Juni '23	5/6	10/-	10/4½	13/3	4/9	6/-
5-10 Juni '22	6/4½	10/7	13/3	13/3	5/2	7/3
Juli 1914	fr. 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

¹) Am. cents per 100 lbs. ²) Per ton d.w. ³) \$ per ton kolen.

INKLARINGEN.

VLISSINGEN.

Landen van herkomst	Mei 1924		Mei 1923	
	Aantal schepen	M ³ .	Aantal schepen	M ³ .
Binnenl. havens.	3	24.650	2	16.410
Groot-Britannië	{ 31	254.740	31	254.950
	{ 3	17.391		
Zweden	1	1.505	—	—
België	2	3.450	1	607
Italië ¹)	3	1.584	1	90
Levant ²)	10	4.147	11	5.152
Totaal....	53	307.467	46	277.209
Nationaliteit.				
Nederlandsche ..	45	284.332	34	271.450
Britsche	6	21.205	2	1.137
Duitsche	1	1.505	—	—
Belgische	1	425	10	4.622
Totaal	53	307.467	46	277.209

¹) Bijleggers. ²) Sleepbooten. (Barend Stofkoper & Co.)